

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 27.

Torsdagen den 19 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts på Kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af viss, kronan tillhörig, för närvarande till gardesregementena upplåten mark i hufvudstaden samt om beredande af nya kasernetablissemment för Svea lifgarde och Andra lifgardet;

angående anvisande af medel till utgifvande af tidningen "Polis-underrättelser"; och

angående inköp och ombyggnad af Hudiksvalls jernvägsaktiebolags jernväg mellan Hudiksvall och Näsvisen samt jernvägens utsträckning till norra stambanan.

§ 2.

Efter föredragning vidare af Stats-Utskottets Memorial N:o 24, med anledning af Kamrarnes olika beslut rörande åtskilliga till regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel hörande frågor, blefvo de i 1:sta och 3:dje punkterna af berörda memorial föreslagna voteringspropositioner af Kammaren godkända, hvarjemte Utskottets i 2:dra punkten gjorda anmälan lades till handlingarne.

§ 3.

Föredrogos men blefvo å nyo bordlagda Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 4 (i samlingen N:o 11) och 5 (i samlingen N:o 12).

§ 4.

Fortsattes den i gårdagens sammanträde påbörjade öfverläggningen angående 32:dra punkten af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 3, *Angående införande af spannmålstullar.* (Forts.)

Andra Kammarens Prot. 1885. N:o 27.

Angående införande af spannmåls-tullar. (Forts.) angående vissa delar af tullbevillningen; dervid, enligt förut gjord anteckning, ordet lemnades åt

Herr Johansson i Noraskog, som yttrade: Det är sannerligen icke så angenämt att uppträda, sedan denna fråga nu redan behandlats i fyra timmar och jag är den 16:de talaren i i ordningen, och icke heller så lätt att anföra något, som icke förut är sagdt. Icke desto mindre har jag tillåtit mig att begära ordet för att, i egenskap af ledamot af Bevillnings-Utskottet, söka åtminstone i någon mån klargöra min ställning och de skäl, som förmått mig att biträda det slut, hvartill Utskottet kommit. Jag skall dock söka fatta mig så kort som möjligt.

Det är naturligt, att "jordbrukets betryckta ställning" måste vara det tema, som skall varieras. Det har varit slagordet i Utskottet och jemväl nu här i Kammaren. Man har talat om jordbrukets betryckta ställning i vårt land och man har åberopat åtskilliga andra länders exempel till stöd för spannmålstullars påläggande äfven hos oss. Det är hufvudsakligen Tyskland, Frankrike och Nord-Amerika man åsyftat; möjligen skulle äfven Ryssland kunna medräknas. Men tro verkligen herrarne, att det är för "jordbrukets betryckta ställnings" skull som man der pålagt dessa spannmålstullar? Är det icke snarare därför, åtminstone i tre af de länder jag nämnt, att de tryckande militärbördorna nödvändiggöra ökade inkomster för statskassan? Man har nödgats för detta måls vinnande tillgripa alla möjliga utvägar, och då är det temligen naturligt att vederbörande regeringar, för att kunna drifva igenom nya skatter, förena sig med dem af folket, hvilka tro sig af dessa skatter hafva fördel. Man har äfven talat om Nord-Amerika. Der är det nu visserligen icke så att landet tryckes af höga militära bördor, men förhållandet är der, att dessa tullar tillkommo till följd af den stora skuldsättning, som landet måste åtaga sig under det stora inbördes kriget. Kan likväl någon nu säga, att förhållandena der stält sig så gynsamma, att vi hafva något skäl att följa exemplet. Vi hafva ju genom tidningarna och eljest dagliga underrättelser om den stora arbetsbrist, som der mer än i något annat land råder, en arbetslöshet, hvartill vi åtminstone i vårt land helt och hållet sakna motstycke.

Men när man nu talar om dessa land och åberopar dem såsom exempel, så förvånar det mig i högsta grad, att man icke jemväl åberopar exempel från våra grannland och andra länder. Hvarför talar man icke om Norge, hvarför icke om Danmark, Holland och Belgien — jag vill nu icke nämna England, som ju är ett alldeles exceptionellt land? Är det nu så, att dessa tre, fyra, fem små stater anse sig kunna utan olägenhet bära de större ländernas tullsatsar, så ser jag ej, hvarföre vi icke skulle kunna följa *deras* exempel. — Huru det än är, så anse vi oss väl i många fall vara en smula styfvare än både norr-männen och danskarne, men ändå skulle vi vara de första att vilja stänga den utländska marknaden!

Jag nämnde nyss, att hos en del länder det varit statskassans behof, som föranlett spannmålstullarne. Detta behof kan man dock icke säga förefinnas hos oss. Jag vill i detta hänseende endast erinra

om den framställning, regeringen till denna Riksdag gjort om lindring i grundskatterna och indelningsverket, skattelindringar, hvars uppskattade värde kan beräknas till omkring 3 millioner kronor. Redan detta visar ju att vi hafva ett betydligt öferskott i statsinkomster, och, hvad mera är, jag är i tillfälle, såsom fullmäktig i Riksgäldskontoret, att konstatera att det öferskott i statskassan, som lemnats till kontorets förvaltning, redan är så stort, att det äfven ur denna synpunkt icke finnes någon anledning att pålägga nya tullar eller skaffa ökade inkomster.

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Det åligger Bevillnings-Utskottet "att förslagsvis beräkna inkomsterna af de särskilda bevillningarna". Bevillnings-Utskottet har i den föreliggande frågan icke gjort det, emedan Utskottet afstyrkt de ifrågasatta tullsatserna. Jag ber emellertid, för den olyckliga händelse, att dessa tullar skulle blifva af Riksdagen antagna, söka få belysa förhållandet och visa hvad dessa tullar skulle kunna komma att inbringa till statskassan. Jag vill då icke lägga till grund införsel-siffrorna från åren 1883 och 1884, utan jag skall gå några år längre tillbaka, på det att de beräknade inkomsterna icke skola blifva allt för höga. Man skall då finna, att äfven om det skulle ställas så till, att de som i sista hand skola betala dessa tullar, nemligen konsumenterna, skulle nödgas draga till svångremmen litet hårdare än förut, så skola dock statsverkets inkomster af dessa brödtullar blifva ganska betydliga. Dessa inkomster skulle nemligen, efter medeltalet af införseln under 5 år, komma att utgöra i runda tal:

för 46,300 kub.-meter hvete à 9: —	kronor	416,700: —
„ 180,500 „ råg à 6: 50	„	1,273,250: —
„ 16,200 „ korn à 6: 50	„	105,300: —
eller tillsammans för omalen spanmål	kronor	1,795,250: —

Lägger man härtill de föreslagna tullsatserna för gryn, hvetemjöl, rågmjöl och kornmjöl, hvaraf den årliga införseln kan beräknas till minst 50 millioner kilogram, utgörande efter 2 kronor 50 öre för 100 kilo eller kronor 1,250,000: —
så skulle den sammanräknade tullinkomsten komma att uppgå till kronor 3,045,250: —
eller i rundt tal till *tre millioner* kronor.

Är det nu skäl att på denna väg ytterligare tillföra statskassan så betydliga tillgångar, då den redan har öfverflöd? Jag tror det icke. Det har sagts att man kunde nedsätta kaffetullen såsom en motvigt till spanmålstullen, men det blir ej nog att nedsätta kaffetullen; man nödgades stryka bort densamma helt och hållet för att ernå den önskade jemvigten, ty kaffetullen inbringar också omkring 3 millioner kronor. Jag har nemligen beräknat medelinkomsten af denna tull för fem år, och då uppgår den icke till mer än denna summa. Man finner således att dessa båda tullsatser, på kaffe och spanmål, uppväga hvarandra så att säga jemnt. Jag tillåter mig då att fråga, om det ur statsfinansiell synpunkt kan vara klokt att taga bort kaffetullen och lägga tull på spanmål? Jag skall anhålla att få belysa det olämp-

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

liga i ett sådant utbyte med ett par siffror. Om kaffetullen skulle tagas bort i sin helhet, så skulle detta bereda den enskilde individen en minskning i utgifter af omkring 1 krona. Man kan nemligen beräkna årliga medelkonsumtionen af kaffe för en person till 3 eller 4 kilogram, och då tullsatsen utgör 26 öre per kilo, så skulle tullens borttagande motsvara, för 3 kilo 78 öre och för 4 kilo 1 krona 4 öre. Men tro herrarne att det blir samma förhållande med de föreslagna nya tullsatserna? För min del vågar jag påstå, att den skatteböroda man skulle pålägga konsumenten genom att införa tull på spanmål komme att utgöra omkring 3 å 4 kronor per individ. Detta betyder naturligtvis föga, om han endast har sig sjelf att försörja, men har han hustru och barn, då kan man snart räkna ut hvad skatten kommer att utgöra för en familj af t. ex. 5 personer. Hvad är det då, som gör att denna spanmålstill drabbar honom tyngre än tullen på kaffe? Det är helt enkelt det förhållande, att denna tull fördyrar icke allenast den utifrån införda spanmålen utan äfven den spanmål som skördas inom landet; och hvad detta senare betyder kan man sluta deraf, att utaf hvete skördas årligen omkring 700,000 tunnor, af råg 4,500,000 tunnor och af korn 3,500,000 tunnor, tillsammans 8,700,000 tunnor. Den föreslagna tullsatsen å omalen spanmål gör åtminstone 1 kronas prisförhöjning på hvarje tunna till och med 1,50 på vvetet, hvilket således är ett plus af 9 millioner för konsumenterna att betala ensamt för den inhemska skörden. Att dessa tullsatser således skulle ha ett stort inflytande på en arbetares lefnadskostnader ligger för öppen dag.

Jag har nyss beräknat att den egentliga spanmålstullen skulle utgöra omkring 2 millioner, hvilket tillsammans med förut beräknade 8,700,000 kronor utgör omkring 11 millioner, som vi skulle betala för att rädda jordbruket ur dess "betryckta ställning." Hvem är det då, som får den största fördelen härutaf? Jag skall söka besvara äfven denna fråga och ber då få nämna, att vår åker-areal utgör omkring 6 millioner tunnland. De föreslagna tullsatserna å spanmål och mjöl skulle ju medföra en prisförhöjning af $9 + 2 + 1$ eller summa 12 millioner kronor, hvilket för hvarje tunnland jord motsvarar en inkomst af 2 kronor. Om nu en jordbrukare har endast 3 eller 4 tunnland, ja, då kan man lätt räkna ut hvad han skulle förtjena på dessa tullar, men om han har tusentals tunnland då blir naturligtvis inkomsten så mycket större. Under sådana förhållanden förvänar det mig icke alls, att det är de tvenne störste jorddrottnarne i denna Kammarer, Grefve Sparre och Bevillnings-Utskottets vice ordförande, som ifrigast kämpa för spanmålstullen. Om man vet huru många tunnland åker de hvardera disponera, så kan man ock föreställa sig huru mycket denna tullsats i ekonomiskt afseende skulle vara fördelaktig för dem, och då kan man äfvenledes förstå, huruledes hela detta tullkrig blifvit en händelse, som synes vara mera än en tanke.

Vidare tillkommer en annan omständighet, som är beaktansvärd, och det är skilnaden i tull emellan malen och omalen spanmål. Här är det egentligen mjölnareintresset, som försöker bereda sig en fördel i ökad inkomst, hvilken kan beräknas till omkring 1 krona 50 öre

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

per 100 kilo. Denna inkomst skulle stanna uteslutande hos herrarnas mjölnare samt uppgå till icke mindre än ungefär 750,000 kronor för 50 millioner kilogram. För att herrarna skola få ett ungefärligt begrepp om hvad en dylik beskattning i verkligheten betyder, så vill jag nämna, att år 1878 funnos i riket 1,550 mjölkvarnar, större och mindre. Hela den behållna, d. v. s. den beskattningsbara inkomsten af dessa kvarnar uppskattades samma år till omkring 2,000,000 kronor, motsvarande i medeltal 1,290 kronor på hvarjē. Således, om man beviljar den tullsats å mjöl, som jag nyss nämnde, kommer man att tillskynda kvarnegare en förmån, som kan uppskattas till icke mindre än omkring 500 kronor på hvar. Naturligtvis ställer denna inkomst sig ej lika för alla — de större kvarnegarne taga brorslotten -- men det hela är ett sätt att, så att säga, ur de skattdragandes fickor plocka till sig inkomster, som jag för min del finner föga lämpligt. Om vi förestälde oss t. ex. att våra skollärare önskade en löneförhöjning, som uppginge till ett sammanlagdt belopp af 750,000 kronor och man upptog denna summa i statsbudgeten, så undrar jag just, huru vida man så lättvindigt, som i fråga om en tullsats, skulle vilja vara med om att bevilja detta anslag. Alldeles detsamma sker emellertid, om vi beviljade herrarnas mjölnare det "dyrtidstillägg", hvarpå de här göra anspråk i form af en "måttlig" tull. Om vi nu gå in på förslaget om en mjöltull, som i främsta rummet är fördelaktig för mjölnarne, måne herrarna då tro att det skulle stanna dervid? Nej, långt derifrån. Jag ber få upplysa, att vi hafva på Utskottets bord, just i afvaktan på hvad Kammaren kan komma att besluta i denna fråga, många för industriidkares räkning gjorda framställningar om erhållande af mer eller mindre betydliga förmåner, alla i form af höjda tullsatter. Garfvare, boktryckare, bokbindare m. fl. göra alla anspråk på dylika förmåner, hvar och en för sin handtering.

Jag ber herrarna taga hänsyn äfven till dessa förhållanden, innan I besluten Eder för att taga ett så ödesdigert steg som det att bestämma tull å spannmål.

Jag har nämnt, att inkomsterna af nu ifrågavarande tullar äro beräknade att uppgå till ungefär 3,000,000 kronor. Deraf följer äfven en annan sak, som jag fruktar man icke är rätt lifvad för, och det är den tolagersättning, som af denna tullinkomst skulle tillfalla städerna och som skulle uppgå till omkring 150,000 kronor. Tycka herrarna det vara skäl att bereda städerna denna förmån för att vi skola få betala vårt bröd dyrare?

Jag har lofvat att fatta mig så kort som möjligt och skall därför icke bry mig om att taga upp åtskilliga saker, som jag med anledning af hvad under denna öfverläggning förekommit under andra förhållanden skulle hafva velat ytira. Jag anhåller endast få fästa herrarnes uppmärksamhet på en sak till: Kan det verkligen vara Riksdagens mening att besluta en skatteförhöjning af den art, som denna, hvilken det icke ligger i Riksdagens egen hand att sänka eller taga bort, då Riksdagen så för godt finner?

Hafva herrarna glömt innehållet af 60 § Regeringsformen, enligt hvilken regeringen har rätt att i fråga om inkommande och utgående

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

spannmål ändra eller helt och hållet borttaga sådana tullsats, som här äro i fråga? Kan det vara skäl att Riksdagen ålägger sådana tullsats, som den icke uteslutande och i dess helhet kan disponera? Jag vill för min del åtminstone icke vara med derom.

Jag ber vidare få yttra några ord med anledning af hvad vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet här i Kammaren anfört. Han sade nemligen, att Riksdagen sökt att på ett annat sätt upphjelpa andra af våra näringar och han nämnde som exempel derpå bildandet af jernväghypoteksfonden samt sågverksegarne garantifond, som tillkom ett par år senare. Det är nog sant, men det är en väsentlig skillnad mellan nämnda fonder och föreliggande fall. Ingendera af dessa fonder hafva nödvändiggjort någon ny beskattning, vare sig i form af tullar eller annorledes, och de hafva ej heller för staten medfört ringaste uppoffring, tvärtom, staten har gjort en vinst derpå. Jernväghypoteksfonden har för närvarande en behållning af 110,000 kronor, och denna behållning kommer med säkerhet att stiga till ett vida högre belopp. Öfver detta belopp har Riksdagen jemväl beslutanderätt. Och *då* var det icke fråga om att pålägga några nya skatter eller afgifter af ena eller andra slaget för att rädda jernvägsspapperen eller dem som hade dermed att göra. Icke heller ville man särskildt bereda sågverksegarne tillfälle att genom tullar få bättre betaldt för sina produkter. Men så är förhållandet här. Nu vill man hjälpa det tryckta jordbruket genom att pålägga nya skatter. Jag ber dock få erinra om, att Riksgäldskontoret har under sin förvaltning en fond, den så kallade undsättningsfonden, som just är afsedd att vid missväxt bereda jordbrukare understöd. Denna fond uppgår f. n. till 1,000,000 kronor. Om man nu tänkte sig, att de medel, som genom den ifrågasatta spannmålstullen skulle inflyta till staten, öfverlemnades till denna fond, ja, då kunde det vara någon idé med den här tillställningen, men, såsom det nu är föreslaget, kan jag icke inse, hvad nytta denna tull skulle medföra för den allmänna konsumtionen. Jag ber för öfrigt få nämna, att det icke är mer än ett par månader sedan som jag hade pligten att ur denna undsättningsfond utanordna 55,885 kronor till sex kommuner å Dalsland i anseende till der inträffad missväxt på hafre och potatis. Dessutom lemnades några kommuner såsom ett direkt understöd ett belopp af 8,700 kronor. Det är ganska egendomligt, att denna undsättning just skulle komma det län till godo, hvars höfding är den, som här mest talat till fördel för spannmålstullar till brödfödans fördyrande. Är icke detta en skärande och skarp kontrast till det förhållande, som råder i hans eget län? Om dessa tullar blifva antagna, tror jag icke att nöden derigenom kommer att minskas i dessa orter, snarare tvärtom.

Då Första Kammaren i går afton afslagit försöket att på detta sätt beskatta den svenska allmänheten, så vill jag hoppas och tro, att äfven Andra Kammaren i dag skall följa exemplet, och anhåller derföre, Herr Talman, om bifall till Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herrar Nilsson i Vrångebohl och Jak. Erikson.

Vidare anförde

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Herr E. P. Jonsson: Herr Talman. Jag har icke begärt ordet för att söka vederlägga någon af de många talare, som i denna fråga yttrat sig, utan endast för att med några ord framhålla min uppfattning af frågan. Utaf motiveringen till de motioner, som ligga till grund för dessa frågor, synes det såsom man genom att sätta tull på lifsförnödenheter skulle vilja bereda skydd åt jordbruket för dess betryckta ställning. Men enligt min uppfattning skall detta skydd icke komma att omfatta jordbruket i allmänhet utan blott en mindre del deraf, som tillhör de större jordbrukarne.

Betraktar man saken åter i och för sig från en annan synpunkt, så är den egentligen endast en beskattning af lifsförnödenheter, hvilken beskattning kommer att hårdast träffa arbetaren och i allmänhet de mindre bemedlade, eller sådana som hafva minsta förmåga att bära densamma.

Då härtill kommer, att statens finansiella ställning för närvarande är sådan, att den icke kräfvär en dylik beskattning för fyllande af statens utgifter, anser jag en sådan åtgärd, som att beskatta lifsförnödenheter, icke vara befogad.

Orsaken till de för närvarande så tryckta och låga prisen å spanmål ligger till stor del i det senaste årets rika skörd, men detta förhållande, som af herrar protektionister betraktas såsom en olägenhet, skall nog af sig sjelf förändras, så snart ett mindre gynsamt skördeförhållande inträffar. Jag minnes väl, huru glädjen öfver den goda skörden var allmän under förlidet år öfver hela landet; de producerande glädde sig öfver den der myckna ymniga och goda skörden, som kom dem till del, och den inkomst som de till följd deraf fingo skörda; och den förbrukande allmänheten fröjdade sig vid tanken att få sina lifsförnödenheter till billigt pris. Må man nu icke söka störa den ömsesidiga glädjen, utan må producenterna anse sig hafva riklig ersättning för de under goda år vanliga låga spanmålsprisen uti den myckenhet, som de fått skörda samt spara någon del af detta öfverflöd till dess mindre gynsamma skördeförhållanden inträffa! Man skall då erhålla högre pris för det besparade öfverflödet, hvadan man nu i närvarande öfverflödstid gerna kan unna den fattigare befolkningen att för ett billigt pris kunna köpa sig sitt bröd.

Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra anhåller jag att få yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Dieden: Man har här redan anfört så många skäl både för och emot de föreslagna tullarne, att jag tror en och hvar hädan-efter har mera anledning att, vanligt att säga, finna sig redan vara af föregående talare förekommen. Jag skall icke heller upptaga herrarnes tid med att säga något, som redan blifvit förut nämndt rörande de ifrågavarande tullförhållandena. Jag skall endast tillåta mig att bemöta ett par yttranden af Herr Boström. Han sade att, *efter* det tullen blifvit höjd i Berlin, priset på råg fallit med två mark per 100 kilogram, men den ärade talaren tog miste på en nolla. Det är två

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

mark på 1,000 kilogram. Priset har redan fallit ytterligare tre mark och i Berlin fem mark. Men detta förhållande stod dock icke i något samband med tullens förhöjande, utan berodde på helt andra omständigheter, som endast indirekt beröras af tullförhållandena, men som torde vara för vidlyftiga att här uppehålla herrarne med. Vidare sade han, att man borde taga exempel efter Tyskland och Frankrike i fråga om skyddstulls åsättande. Ja, mine herrar, exemplet smittar och deri ser jag den största faran för införande af denna tull. Jag tror att, om vi nu belägga spanmålsimporten med tull, först Danmark och sedan möjligen äfven England skola smittas af exemplet. Dessa länder äro de förnämsta afnämare af våra jordbruksartiklar.

Tänk om införande af spanmålstull här skulle leda till att Danmark och England belade korn, hafre, smör och boskap med införseltull, då skulle i sanning denna tullagstiftning för i dag blifva ödesdiger för vårt landtbruk. En annan sak vore, om man införde tull på mjöl. Då skulle de mindre bemedlade, som hufvudsakligen lefva af sammanmalen råg, kunna få den ryska rågen som hittills billigast möjligt, men den svenska rågen stiga i värde genom att hufvudsakligast användas till siktning, och likaså skulle priset på hvete blifva något högre.

Jag yrkar fortfarande full tullfrihet för spanmål af alla slag.

Herr *Månsson* instämde med Herr *Dieden*.

Herr *Gust. Ericsson*: Då redan så många talare uppträdt, kan det synas onödigt att vilja ytterligare förlänga diskussionen, men jag ber dock, äfven jag, att få yttra några ord i denna viktiga fråga. Den förste talaren, som i går afton yttrade sig för de föreslagna skyddstullarne, beskyldde frihandelsvännerna, att de icke kände till praktiken, och erinrade, att i Frankrike hafre är belagd med tull. Jag vill då fråga, hvem är det som får betala tullen, är det köparen eller säljaren? Och är det köparen, så lär väl den svenska hafreexporten ej lida men af denna tull.

Talaren näst efter honom ville påpeka hvad arbetaren hade rätt till; han sade, att hvad arbetaren har rätt till är arbete, men han har icke rätt till billigt bröd, det vill med andra ord säga, att arbetaren skulle hafva rätt till mycket arbete men litet och dyrt bröd. En ärad ledamot af Bevillnings-Utskottet, Herr *Lönegren*, har äfven ställt sig på deras sida, som önska se lifsmedlen fördyrade, oaktadt han representerar en fabriksstad, der flertalet arbetare lefva på en knapp dagaflöning. Men jag undrar hvad herrar norrköpingsfabrikanter skulle säga, om vi skulle påyrka tull på ull; och jag undrar verkligen på, att icke herrar landtmän framställt ett sådant yrkande. Men detta vilja de väl icke nu utan tänka förmodligen: vi behöfva er hjälp i år; sedan skola vi nog veta att passa på en annan gång, då en lika protektionistisk vind blåser.

Man säger vidare: gif arbetaren arbete, så gör det honom ingenting, om brödet blir litet dyrare. Men det är väl icke alltid sagdt, att tillgången på arbete blir större, därför att arbetaren får betala

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

sina lifsförnödenheter dyrare. Man har också sagt, att det är för arbetarnes eget bästa, som man vill hafva dessa lifsmedelstullar. En talare på södermanlandsbänken, som äfven talade varmt för arbetaren, ville att man skulle taga bort tullen på kaffe och socker och i stället lägga tull på lifsmedlen; det var det sätt, hvarpå han ville hjälpa arbetaren. Han tänkte väl, att kaffe och socker äro varor, som vi jordbrukare använda; tag därför bort tullen på det vi måste köpa och lägg den på de varor som vi hafva att sälja. En dylik välvilja mot arbetaren är sannerligen icke mycket att tacka för och står illa tillsammans med den utnötta frasen rättvis beskattning. Han vidrörde äfven frågan om en rättvisare beskattning och klagade öfver de mindre jordbrukarnes betryckta ställning. Ja, äfven jag beklagar dem, men just därför vill jag icke bidra till att än ytterligare öka deras förlägenhet genom att sätta tull på varor, som de icke hafva att afyttra. Ty vi skola väl komma i håg, att af Sveriges 260,000 jordegare är det icke alla som producera spanmål till afsalu; tvärtom är det en stor del, som icke producera mer än till eget behof, och många måste till och med sjelfva köpa sin spanmål. På tal om jordbrukarnes betryckta ställning vet jag för öfrigt icke hvilka jag mest skall beklaga, de mindre jordbrukarne eller de stora egendoms herrarne, hvilka senare synas rent af hafva fått en mani att lägga sig till den ena stora egendomen efter den andra, från Vestergötland och ända upp till Stockholm. För mig åtminstone förefaller det klart, att då man lägger ned penningar i affärer, som icke kunna bära sig, så måste detta bero på någon mani, då sådant väl icke kan anses vara att handla klokt mot sig sjelf och de sina; eller ock lönar det stora jordbruket sig bra.

Här har äfven sagts, att dessa spanmålstullar icke skulle åstadkomma någon rubbning i arbetarens vilkor. Jo, mine herrar, och det lika mycket för arbetaren på landet som i staden.

Jag erinrar mig mycket väl från mina pojkar på landsbygden, huru som jag fick äta potatis doppad i sill-lake; ty mina föräldrar voro fattiga, och mjöl eller spanmål att baka bröd af fans icke alltid i huset. Det har varit tider, då rågrödet kostat 3 à 4 kronor pundet i Stockholm, och det tror jag kan vara mer än tillräckligt för arbetaren med hans ringa inkomster. Och tron I väl, mine herrar, att I genom granna fraser skola kunna förmå att tillbakahålla arbetarens rättmätiga förtrytelset, för att icke säga harm, om I fördyren brödet för honom! Om de som makten hafva så använda den till sin egen fördel på flertalets bekostnad, skall detta icke annat än åstadkomma missnöje i landet. Och på missnöje följer hat, derom hafva vi erfarenhet af exempel från utlandet.

Man har åberopat föredömet af att en så vis statsman som Bismarck infört skyddstullar i Tyska riket. Här i Sverige äro vi dock lyckliga nog att icke hafva ett statssystem, hvars hufvudsyfte är att hetsa partierna mot hvarandra. Men icke har Tyskland vunnit något på detta tullskydd, om icke det, att landet fått en utvisningslag — något som vi måste bedja Gud bevara oss ifrån. Nu kanske man genom att försvåra arbetarnes ställning vill efter utländskt mönster införa icke allenast det preussiska tullsystemet utan äfven den preussiska

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

utvisningslagen. Det blefve utan tvifvel en följd af det allmänna missnöje man är på väg att framkalla.

För den som tillhört arbetarnes led allt sedan han trillade ur vaggan ända tills han nått sina 50 år, och som efter bästa förmåga sökt försonande förklara och afleda allt missnöje, måste det kännas smärtsamt att man är färdig att taga ett steg, som är egnadt att skilja svenska folket i två eller flera klasser, det vill säga att väcka afund, hat och split inom detsamma. Jag hoppas likväl att denna Kammare icke skall visa sig så egoistisk att tänka blott på fåtalets nytta. Jag hoppas att fosterlandskärleken skall stå öfver det personliga intresset; och det skulle förvåna mig, om icke Andra Kammaren i dag vore klok nog att fatta samma beslut som Medkammaren i går. Detta sistnämnda beslut torde nemligen icke vara absolut att betrakta såsom en frihandlarnes seger öfver protektionisterna. Det finnes nog många i Första Kammaren, i hvilkas intresse det låge att få införseltullar å landtmannaprodukter, enkannerligen å malen och omlen spanmål, men hvilka af politisk klokhet dock röstat mot sådana tullars införande för att låta Andra Kammaren taga detta steg och få bära ansvaret derför. Detta är ett förhållande, som jag ber att Kammaren må särskildt fästa uppmärksamhet vid. Underlåter den det, så synes det mig som om de, hvilka utgöra majoriteten i denna Kammare, skulle hafva fått sin dom; men då få de ock skylla sig själfva, om missnöjet rigtas mot denna Kammares majoritet.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Markstedt: Då jag nu går att med några ord uttala mig om det vigtiga förslag, som nu föreligger till Kamrarnes afgörande, är det ingalunda derför att jag tilltror mig kunna inverka på någons åsigt i frågan eller för att klandra de aktade medlemmar af Riksdagen, som önska införande af förevarande skyddstullar. Jag skall derför icke heller följa den förste och den siste talarens i dag exempel att kasta skugga på dessa förfäktare af tullskyddssystemet. Det är under en sådan åskådning af saken som jag nu går att uttala mina betänkligheter mot de ifrågasatta tullsatserna å landtmannaprodukter och deremot inlägga en allvarlig protest, hvartill jag finner mig så mycket mera föranledd, som de nya och opåkallade skattebördor, som dermed skulle införas, i främsta rummet komme att drabba de mindre bemedlade.

Visst är att den strid, som nu pågår inom riksförsamlingen, icke är utan sin orsak. Jag vill i det afseendet taga i litet närmare betraktande hvilka de äro, som saken närmast berör och som mest klaga öfver dåliga tider och dåliga konjunkturer. Man säger, att det är jordbrukaren, som har svårt att reda sig i dessa bistra tider, men man har ännu icke nämnt, om det är alla eller endast vissa af dem, som äro i detta betryck. Det är denna sak, som jag för min del skall söka att göra så klar som möjligt, och jag tror mig dervid kunna uttala mångas åsigt, då jag säger att det icke är de små jordbrukarne, som önska dessa tullars införande. Jag har mig bekant och tror mig kunna med temlig säkerhet påstå, att mer än hälften af

Sveriges jordbrukare alldeles icke önska införande af spanmålstullar. Sant är, att en ledamot af denna Kammare på norrlandsbänken i går omtalade att Norrlands befolkning skulle vara för dessa tullsatser, men, mine herrar, det ligger icke mycken sanning i detta påstående, ty hade han velat fram med de adresser, hvaraf han haft del, och som äro undertecknade af öfver sju tusen individer, så hade han för visso icke kunnat i denna del yttra sig på sätt han gjort. Jag, såsom också varande norrländing, vågar påstå, att det icke finnes 10 på 100 bland norrländingarne som önska dessa tullar, ty det finnes kommuner, hvilkas jordbrukare hafva hunnit till den lyckliga ställning att de icke äro uteslutande beroende af spanmålsproduktion, ty desse hafva lagt an på mejerihandtering och använda ganska mycket spannmål till kraftfoder för kreaturen. I samma lyckliga ställning finnas andra orters jordbrukare, som drifva mejerihandtering såsom hufvudnäring eller afkomst af landtbruket, och i alla dessa orter tror jag icke gerna någon vill påyrka spanmålstullars införande. Det finnes äfven andra delar af riket, der landtbruket är stäldt på slagt-kreaturs uppfödande och export till England. De hafva också sitt intresse att bevaka, och det är icke rimligt att de skola vara med om spanmålstullars införande. Således tror jag att man kan säga, att i detta fall åtminstone den ena hälften af befolkningen står emot den andra, och man får därför alldeles icke säga att hela Sveriges jordbrukande befolkning är för spanmålstullars införande.

Jag skall nu be att få bemöta de skäl, som anförts af motionärerna i denna fråga, och söka i någon mån, för att icke säga helt och hållet, gendrifva deras framställningar. Om man ser på sidan 3 i motionen, så finner man der att motionärerna stödt sina förslag derpå att Sveriges invånare skulle lida af införseln af främmande produkter från land, som hafva bättre jord och gynsammare klimatiska förhållanden samt i följd deraf större lätthet att odla säd. Men sedermera kommer man till en senare punkt, der det säges att äfven dessa land måst införa tullsatser för att skydda jordbruksnäringen. Mig synes, som om dessa båda uttalanden skulle motsäga och neutralisera hvarandra, ty icke lär man väl kunna vilja påstå, att ett land med bättre jord och gynsammare klimatiska förhållanden skall behöfva skydda sig med tullsatser mot ett land med sämre jord och hårdare klimat. Här har för öfrigt ordats mycket om de höjningar i tullsatser, som vidtagits i andra land, och man har upprepade gånger framhållit huruledes Tyskland, Frankrike och Nordamerika blifvit lyckliggjorda genom dem. Det har äfven i dag af den förste talaren blifvit vidrördt, och jag skall icke glömma att upptaga till granskning huru dermed sig rätteligen förhåller. Amerika hade knappast nämnvärda tullsatser före inbördes kriget i början af 60-talet, men derefter fattade kongressen beslut att införa ofantliga tullsatser för att så skyndsamt som möjligt befria sig från den i och för krigskostnaderna åsamkade skulden. Nu vill man göra sak af detta och säga att det är en protektionstull, men för mig står det klart, att det endast är en finansstull, nemligen för att betäcka krigskostnaden. Enahanda är

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

förhållandet med Frankrike. Ingen lär väl tro att fransmännen skulle åtagit sig dessa skatter, om de icke varit dertill alldeles tvingade af nödvändigheten. Man har sagt, att dessa tullsatsar på spanmål och landtmannaprodukter skulle öka betalningsförmågan och förmögenhetsvilkoren hos befolkningen. Vi hafva i Amerika ett slående bevis på att så icke är förhållandet. Amerika hade i slutet på 50- och början af 60-talet den mest lysande handelsflotta i verlden, men genom införandet af de svåra tullarne hämmades införseln af metaller från Europa, och derigenom gick en af landets förnämsta näringar, skeppsfarten, så godt som under. Ser man åter på Frankrike och följer dess finansiella ställning, skall man lätteligen se, att tullintraderna derstädes betydligt minskats under det sista året. Jag erinrar mig icke, huru mycket dessa tullinkomster förra året understego hvad som beräknats, men skilnaden uppgick dock till många millioner francs. Alldeles enahanda är förhållandet äfven i år, då deficit för de månader som redan äro gångna utgör omkring 5 millioner francs. Detta synes mig vara ett tydligt bevis på, att just dessa tullar och de stora skatter detta folk har att draga ha gjort, att deras konsumtionsförmåga blifvit mycket mindre än före skyddstullarnes införande. Jag tror att man just der har ett tydligt bevis på att icke, såsom motionären påstått, införandet af spanmålstullar främjar ett folks betalningsförmåga. Det är detta påstående jag icke kunnat gilla. — Angående den märkvärdiga bevisföring, som motionären, reservanterna och många af dem, som här yttrat sig, velat föra derom att de spanmålstullar, här varit ifrågasatta att införas, icke skulle höja arbetarnes lefnadskostnader, får jag säga, att en sådan bevisning skulle jag vilja rubricera på samma sätt, som då man med tillhjälp af algebran vill bevisa att ett är lika med två. Man går ut från falska premisser och kommer då helt naturligt också till falska slutsatser. — Så snart protektionisterna kunna bevisa mig att, om man lägger 2 kronor 50 öre till hvad 100 kilo mjöl förut kosta, så blir det i alla händelser lika billigt, då skall jag rösta för hvad här blifvit föreslaget, men dessförinnan gör jag det icke. Om denna sak kunde vara mycket att säga, men jag skall inskränka mig till anförande af detta enkla skäl emot spanmålstullars införande.

Den andre talaren i ordningen, som i går hade ordet i denna Kammare, yttrade bland annat, att i Ostindien skördade man två gånger om året. Detta påstående vill jag icke låta stå oemotsagdt i Kammarens protokoll, ty deraf skulle man kunna draga den slutsats, att det icke funnes någon mera här, som hade reda på, huru dermed förhåller sig. Detta påstående är icke riktigt, ty ehuru der finnas tvenne årstider, så vet dock den, som närmare känner förhållandena i Ostindien och om den torra årstiden, att då nordost-*“monsoonen“* råder, växer ingen gröda eljest än vid dess början. Jag har endast velat inlägga en gensaga emot detta uttalande.

För öfrigt är i denna sak redan så mycket ordadt, att för mig icke återstår något nytt att tillägga. Jag skall därför endast till Kammarens ledamöter be få framställa den enträgna anhållan från

mina kommittenter, att Riksdagen måtte förskona dem och hela landet från dessa föreslagna tullsätser.

Jag anhåller således få yrka bifall till Utskottets förslag.

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Herr Grefve Sparre: Jag skall tillåta mig att utan all inledning gå rakt på saken och upptaga till bemötande några af de slagord, hvarmed man velat nedgöra frågan om spannmålstullarne.

Det första af dessa slagord är: *rättvisan*. För min del anser jag att, om man använder detta ord såsom skäl emot dessa tullar, så ställer man saken på hufvudet. Om rättvisa betyder likhet för alla, frågar jag, om det kan vara rättvisa, att, då alla andra näringar i Sverige äro skyddade af tullar, jordbruket ensamt skall vara utan sådant skydd? Är det väl mindre än de öfriga förtjent deraf? Är det må hända icke en hederlig handtering? Eller är det antal af Sveriges invånare, som sysselsätter sig dermed, så ringa, att det icke förtjenar något afseende? I afseende å den första af dessa frågor har man ju kallat jordbruket vår modernäring, och jag tror det finnes fullt skäl för detta namn. I afseende å den andra frågan åter, ber jag endast få upplysa från Statistiska centralbyråns uppgifter angående folkmängden, att på landet bodde år 1877 85,41 % af rikets invånare, under det att stadsbefolkningen utgjorde 14,59 %. 1882 voro siffrorna något ändrade till 84,05 och 15,95. Jag föreställer mig därför att denna landtbefolknings intressen förtjenar att något beaktas, då den utgör omkring 85 % af rikets hela folkmängd. Man skall må hända häremot invända att alla, som bo på landet, icke äro jordbrukare, men jag hemställer till en och hvar, som längre eller kortare tid vistats på landet, huru många derstädes boende finnas, som icke äro intresserade af jordbruket, antingen derigenom att de deraf hafva sin utkomst eller dermed befatta sig på ett eller annat sätt. De äro åtminstone afnämre af dess produkter eller drifva handel dermed eller hafva anhöriga, som syssla dermed, eller äro såsom tjänstemän med jordbrukare i förbindelse och af deras väl eller ve i någon mån berörde. Huru många af landtbefolkningen är det då, som icke på ett eller annat sätt äro intresserade i jordbruksnäringen. Jag tror icke att någon af herrarne skall neka, att de som icke utgöra undantagen äro det. Vill man åter ur Statistiska centralbyråns berättelser taga reda på huru många de i sjelfva verket äro, som ega eller bruka jord, skall man finna att antalet *egare* af jord till mindre areal än 4 tunnland är 62,081, af öfver 4 intill 40 tunnland 174,508; och öfver 40 till 200 tunnland 24,846 och öfver 200 tunnland 2,447; arrendatorernas antal åter uppgår till: de som bruka 4 tunnland och derunder 58,945; öfver 4 intill 40 tunnland 73,529; 40 till 200 tunnland 13,133 och öfver 200 tunnland 1,545; sålunda är det just *egarne* af fastigheter mellan 4 och 40 tunnland, som utgöra det största antalet. Tillsammans med brukare af lika stora arealer utgöra de icke mindre än nära 250,000 hushåll. De åter, som dels ega, dels bruka 4 tunnland eller derunder, äro 121,026; de som ega eller bruka öfver 40 till 200 tunnland 37,979; de som ega eller bruka öfver 200 tunnland nära 4,000. Nu kan man icke räkna dessa hushåll allt för små; den som brukar 4—40 tunnland

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

har i allmänhet familj hustru, 2—3 barn: och dessutom minst 2 till 3 tjenare. Räknar jag i hop detta, så har jag man och hustru med 3 barn, det gör tillsammans 5 personer, dessutom 2 tjenare, det är det *minsta*, vanligare 3; de 121,000 hushåll som ega eller bruka 4 tunnland eller derunder hafva må hända blott 1 tjenare; men de 37,979 hushåll som ega eller bruka mer än 40 till 200 tunnland vida flera än 3, kanske ända till 10, och de 4,000 som ega eller bruka öfver 200 tunnland kanske 20 arbetare. Multiplicerar jag nu dessa 413,000 hushåll blott med siffran 7, så får jag 2,890,000 eller nära 3 millioner personer, som omedelbart sysselsätta sig med jordbruk, och detta är utan tvifvel under verkligheten. Sveriges hela befolkning är icke stort mer än 4,500,000. Tro herrarne då att idkarne af denna näring icke förtjena att uppmärksammas? Man talar så mycket om arbetarne; hvar finnes väl den stora skaran af arbetare, om icke just på landet? Hvilket oändligt ringa antal utgöra icke arbetarne i städerna mot dem på landet? Enligt Kommerskollegii berättelse för 1882 uppgår samtliga arbetares i städerna antal icke till mer än 40,000. Och likväl för man så mycket väsen öfver städernas arbetare och anställer agitationer och försöker åstadkomma oenighet mellan arbetarne på landet och arbetarne i städerna. Man vill med alla möjliga medel uppreta dem emot hvarandra. Talar jag således om arbetarne, så får jag ingalunda i första rummet tänka på stadsarbetarne; ty de utgöra, som sagdt, i jemförelse med landets blott ett försvinnande fåtal. Jag har nyss åberopat siffror. De böcker, ur hvilka jag hemtat dem, ligga här tillgängliga för en hvar, som önskar taga del af dem, och jag uppmanar en och hvar, särskildt mina grannar, att kontrollera, huru vida de af mig uppgifna siffrorna äro fullt rigtiga.

Hvar finnes således, mine herrar, det största antaletkonsumenter; de utgöras naturligtvis af dessa 85 $\frac{0}{10}$, som bo på landet och i mer eller mindre mån äro intresserade af jordbruket.

Man har nyss här sagt, att det är icke blott jordbrukaren, som lider af dåliga konjunkture; jag svarar härtill: visserligen, men de öfriga lida just därför att det stora flertalet jordbrukare lida. Ty jordbrukets idkare är den store konsumenten; hvad de öfriga, åtminstone förädlingsnäringsarne, producera konsumeras af jordbrukaren, och sålunda, om han icke har något att köpa för, blir konsumtionen i dess helhet förlamad, och de öfriga näringsarne kunna icke arbeta med full kraft. Detta bevisar äfven den intima förbindelsen mellan stads- och landtbefolkningen, och det är därför orätt att söka sätta upp den ene mot den andre.

Jag återkommer till frågan om rättvisan och upprepar att det är orätt att vilja beröfva jordbruket det skydd, som alla andra näringar åtnjuta. Vi hafva bekämpat från fordom ärfda institutioner, enligt hvilka vissa klasser voro privilegierade. Jag har sjelf tillhört en sådan privilegierad klass och jag har med lugn sett mina privilegier borttagas. Jag har sett det med lugn därför att jag är en vän af jemlikhet. Men kan det väl sägas vara jemlikhet att skydda omkring $\frac{1}{7}$ af hela befolkningen och lemna de öfriga $\frac{6}{7}$ utan skydd? Att gifva denna $\frac{1}{7}$ ett privilegium, som de öfriga sakna.

Hela landets befolkning är delad i två delar, af hvilka den ena utgör den ojemförligt största delen. Denna del vill man icke skydda men väl den öfriga lilla delen. Är detta rättvisa, då vet jag icke hvad rättvisa vill säga, och är det orättvist att vilja vindicera åt den större delen samma skydd, som den öfriga har, då har jag misstagit mig om betydelsen af orättvisa.

Men, mine herrar, det är icke nog med att jordbrukaren, på grund af jemlikhetsprincipen, kan ega anspråk på skydd, han har ett särskildt anspråk derpå; ty det är han, som bär grundskatterna och indelningsverkets tunga, det är han, hvilken våghållningsskyldigheten — byggnadsskyldigheten, den senare åtminstone till allra största delen eller tre fjerdedelar mot de öfriga — skyldigheten att vara nämndeman m. m. åligger. Grundskatterna och indelningsverket representera ett belopp af omkring 10 millioner kronor, under det att hela vår budget uppgår till något öfver 70 millioner kronor. Är det då orättvist, att den, som ensam har dessa skyldigheter, begär samma skydd, som andra näringsidkare åtnjuta? Om han begärde mera eller något annat skydd, kunde man hafva fog till anmärkning. Men han begär blott samma skydd; och det förslag, som här föreligger om 1 kronas tull pr 100 kilogram för rågen o. s. v., motsvarar visst icke det skydd, som lemnas de andra näringarne. Det är blott 9 procent af värdet, under det att näringar finnas, som åtnjuta tull till icke mindre än 16 procent af värdet på sina produkter.

Men, säger man, det finnes äfven andra näringar, som icke hafva något tullskydd, såsom trävaruindustrien och jernindustrien. Ja, mine herrar, men dem har man omhuldat på annat sätt. För deras skull hafva vi ingått handelstraktater; vi medgifva en låg tull på viner, sötsaker och frukter m. m. blott för att bereda afsättning för ofvannämnda näringars alster i främmande länder. Handelstraktaterna med Spanien och Frankrike äro sålunda tillkomna för att befordra vår skeppsfart och handel på dessa länder.

Staten omhägnar och omhuldar således alla sina öfriga näringar utan undantag. Men man vägrar gifva detta skydd åt sjelfva modernäringen, åt dem som bära skatter, hvilka ingen annan bär. Är detta rättvisa?

Låtom oss således, mine herrar, hafva utagerat punkten om rättvisan. Låtom oss vidare inse att *klosheten* bjuder att just i de öfriga näringarnes intresse hålla den näring vid makt, som utgör de öfriga näringarnes förnämsta konsument, ty, jag upprepar det ännu en gång, det är hos dessa 85 procent af befolkningen, som öfriga näringsidkare finna sina egentliga konsumenter.

Jag skall nu öfvergå till frågan om *arbetarne*. Detta är det andra slagordet, som man använder för att reta upp massorna, och man ställer hotande fram arbetaren utropande: "Flectere si nequeor superos, Acheronta movebo".

Nej, mine herrar. Den största delen af arbetarne tillhör just landtbefolkningen, och om man också skulle lyckas reta upp de få tusen arbetare, som äro i städerna, så skall det icke lyckas med denna lugna arbetarebefolkning på landet, som blott fordrar sin rätt och

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

ingenting annat. Jag har hört två eller tre personer hota oss med kommunismen. Det är icke spannmålstullar, som framkalla kommunismen, utan just desse folktalare, hvilka uppträda och agitera på folkmöten. Må man predika kommunism på dessa möten, om man så vill, men kom icke och hota oss med att tull på spannmål skulle framkalla kommunism; det är bara snack. Jag skulle vilja begära tullskydd emot sådana herrar i allmänhet, och det en hög tull ändå, högre än hvad de äro värda, ja rent af importförbud. Jag skulle kanske tillika tillåta mig att begära tullskydd emot ett visst slags litteratur, den der grislitteraturen, men med den saken dröja vi till dess frågan om fläsket kommer.

Det tredje slagordet, hvarmed man sökt uppretta sinnena, är *de större jordegarne*. Jag har nyss tillåtit mig att ur Statistiska centralbyråns berättelser uppläsa uppgifter uppå huru många de större jordegarne äro i Sverige.

Men huru skulle de kunna åstadkomma en sådan påtryckning, som nu skett. Hela deras antal uppgick, som herrarne torde påminna sig, till omkring 2,000. Skulle de kunna hafva en sådan makt? De äro icke så starkt representerade, hvarken i pressen eller på Riksdagen, att de skulle kunna hafva ett sådant inflytande. Nu är förhållandet dessutom, att för dem är tullen alldeles likgiltig. De hafva redan i sitt jordbruk öfvergått eller äro på väg att öfvergå till ladugårdsskötsel. De lägga hufvudsakligen an på den och på kreatursskötsel, och hittills har det gått bra. Men med de små jordbrukarne, mine herrar, är det icke samma sak. De kunna icke anlägga mejerier, och äfven om distriktmejerier skulle kunna anläggas här och der, så blifva de ej så belägna, att dessa smärre jordbrukare kunna till dem transportera sina mjölkflaskor. De kunna icke heller producera ett smör, som motsvarar tidens anspråk, icke heller få afsättning å skummjölken. Just för de smärre jordegarne är således tullen af vigt. De framställningar som gjorts för dessa tullar hafva också kommit från de trakter af landet, som hafva de flesta smärre jordbrukarne, med undantag af Östergötland, der det finnes en hel del större jordegare. Från Roslagen ha sålunda kommit 41 petitioner, från Bohuslän 19, från Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kopparbergs län tillhopa 196 med 5,728 namn, och från flera socknar af Örebro län. Jag har vidare här åtskilliga från Elfsborgs län med flera tusen namn; 60 från Göteborg med 1,239 namn; från Norrköpings arbetareförening med ett tusental namn — det är ju egendomligt, att till och med arbetareföreningen i Norrköping skulle önska skyddstull på spannmål. Härtill komma petitioner från qvarnegrarne, från en hel mängd kommuner, ställda till mig personligen. Jag vill särskildt påpeka en från Frändefors församling, en socken, som består af 600 uteslutande små hemmansegare.

Man har sagt, att de små hemmansegarne icke skulle hafva någon spannmål att sälja. Det röjer den förskräckligaste okunnighet. Han säljer mer och i större proportion än de stora jordegarne. Om han icke har mer än 3 à 4 tunnland, så brukar han icke träda utan tager i stället för trädan potatis eller någon förfrukt och sår derpå råg. Det är åtminstone ett allmänt bruk i Elfsborgs läns södra del.

Den råg han sålunda får, den säljer han sedermera. Då jag nyli- gen på en min egendom talade med en torpare, frågade jag honom, huru mycket råg han sålt. Jo, en tio tunnor, svarade han. Det är dock blott en torpare! och dock säger man, att dessa små jordbrukare icke sälja! De måste hafva något att sälja för att betala sina utskyl- der. Oberäknadt alla de skatter jag nyss talat om, drabbas nemligen jordbrukaren af kommunalutskylderna, som betunga honom på det förskräckligaste sätt, helst vanligen icke inom landtkommunerna fin- nes annat än jordbruksfastighet. Det finnes inom mitt län en kom- mun — jag tager Herr Norén till vittne härpå, han är bosatt der — som betalar i kommunalskatt 24 kronor på bevillningskronan. I städerna tycka vi att det är förskräckligt, om det går till 5, 6, men här går det upp till 24. Och dessa menniskor vill man lemna till pris åt en import, som måste ruinera dem. Således, då man påstår att tull å spanmål endast skulle vara till fördel för de större jord- egarne — och det har jag hört åtminstone fyra talare påstå — säger man en osanning.

Slutligen kommer jag till den fjerde kategorien af dessa stora slagord, nemligen klagoropen öfver *brödets fördyrande*, om *blodstullen*, *svälttullen* m. fl. dylika fraser. Vill man då verkligen påstå, att en prisstegring å brödet af omkring 8 öre per pund kan medföra något anmärkningsvärdt fördyrande af lefnadskostnaderna i allmänhet? Nej, mine herrar, det är något helt annat, som här är det inverkan, och det är den prisskilnad, som uppstår derigenom, att brödet icke finnes inom landet utan måste uppsökas utifrån. Jag vill härvidlag anföra några af Statistiska byråns i ämnet lemnade uppgifter och skall dervid icke lemna andra siffror än dem som stå här. Rörande landets råg- skörd år 1881 yttrar nyssnämnde byrå, "att höstsädet såsom odlings- föremål i någon mån aftagit i betydighet och att detta skett genom dess tillbakaträngande just i de kustlandskap af mellersta och södra Sverige, der dess användning egt största utbredning". Då man sedan kommer till siffrorna, framgår af dessa, att rågskörden, som, i jemna tusental räknadt, år 1878 utgjorde 3,971,000 tunnor, år 1879 uppgick till 3,990,000 och år 1880 ytterligare ökats till 4,227,000 tunnor, år 1881 sänkts till 3,454,000 tunnor — således eu minskning af nära 700,000 tunnor på ett enda år. Måne det är meningen att Sverige, som under århundraden varit föremål för en högt uppdriften odling, så småningom skall upphöra att vara ett spanmålsproducerande land? att dess innebyggare skola bli tvungna att taga sitt bröd från Ryss- land, då vi ju kunna blifva utsatta för att svälta ihjel, i fall nämnda rike kommer i krig med England eller någon annan sjömak, som blockerar dess hamnar och således någon råg icke kan införas hit i landet?

Vi kunna lägga oss på ladugårdsskötsel, säger man. Men i det fallet ber jag få erinra, att den handteringen kan komma att slå rätt illa ut, derest som det nog torde vara att befara, andra länders smör- produktion öfversvämmar marknaden och i följd deraf denna vara faller i pris. Vi hafva redan sett, hvad margarinsmöret verkat. Dessutom tror jag icke det ligger i arbetarnes intresse, åtminstone ej i det stora

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

flertalets; ty vi få komma i håg, att det är ett långt större antal arbetare, som användes i åkerbruket, än som är sysselsatt vid gräsodlingen och kreatursskötseln. Men, man kan ju ändra sitt jordbruk och bedrifva det på annat sätt, är åter ett annat råd man får. Jag undrar dock, om det svenska jordbruket någonsin skall kunna ändras derhän, att det bär sig utan skydd; och om det icke alltid ändå kommer att ligga i vårt intresse, att Sverige fortfar att vara ett spanmålsproducerande land.

Jag kan icke undertrycka min förvåning öfver att höra dessa protester från de så kallade arbetarnes sida mot spanmålstullens införande, då en sådan åtgärd hufvudsakligen just afser arbetarnes bästa. Att lyfta och höja det inhemska arbetet, att försvara det mot utländsk konkurrens, se der målet för det föreslagna tullsystemet. Herrarne skola kanske säga, att det endast är en fras af mig. Nej, mine Herrar! Jag har att till stöd för min menings rättighet åberopa en man, som måste betraktas såsom en auktoritet på detta område, en man, som en tid var ledare af Europas, åtminstone Frankrikes öden, och som grundlagt den franska republiken, nemligen Thiers. Denne statsman yttrar: "Tulltariffen är en dam, uppkastad emellan det inhemska och det utländska arbetet för att åt det förra bevara den inhemska marknaden, hemlandet, ty det nationella arbetet det är rikedom, det är folket, det är makten." Och vid sådant förhållande är det arbetarne, som bekämpa tullsystemet! Är det rim och reson deri, då, såsom jag sagt, det är just för att skydda den svenske arbetaren mot konkurrens från den utländske, som dessa införseltullar blifvit föreslagne. Eller tycka kanske Herrarne det är rättvist att, under det den inhemske jordbrukaren är betungad af stora skatter, utlänningen, som icke tryckes af dessa skatter, alldeles afgiftsfritt skall få införa sina alster i landet! Vi hafva ju skydd till och med för bränvinsbränningen, borde man då icke hafva tull på spannmål? Det kan icke, mine Herrar, vara någon annan orsak, någon annan förklaringsgrund för dem, som motsätta sig dessa förslag, än på sätt en ärad talare på kristianstadsbänken i går fullkomligt riktigt sade, att de icke känna till förhållandena på landet och måste således bygga sitt omdöme på teoretiska grunder. Ja, mine Herrar, dessa teoretiska grunder inom nationalekonomien har jag också sysselsatt mig med, men måste förklara, att teorien om frihandeln är icke, kan icke vara någon egentlig grund för mitt bedömande. Jag skulle med förtjusning antaga frihandeln, om hela världen vore endast ett folk, eller alla nationer enade sig om denna princip. Det vill jag nemligen erkänna, att denna teori såsom sådan är riktig, att alla varor borde produceras, der jordmånen är för dem gynsammast samt folkets anlag och fallenhet dertill lämpligast. Men om de nu icke få afsätta sina alster på andra håll, emedan alla andra länder stänga sig genom tullar, hvartill tjenar det, att jag som en annan Don Quixotte i detta lilla Sverige proklamerar handelsfrihet? Då alla andra sätta tullar för att skydda sina varor, är det icke löjligt, att vi då skola vara frihandlare.

Det finnes dessutom icke något land, der frihandeln är accep-

terad, utom England. Tro Herrarne, att det var på grund af frihandelsprinciper, och för att icke höja priset på lifsförnödenheter, som Sir Robert Peel införde den lagen? Nej, visst icke. Vilja Herrarne höra hans egna ord, när han talade för densamma? Han säger: "Öfvervägen vår ställning, betrakten de fördelar, som Gud och naturen gifvit oss, och den lott, som är oss bestämd. Vi befinna oss på Europas vestra gräns. Vi äro den förenande länken mellan gamla och nya världen. Vetenskapliga upptäckter och förbättringar i navigationen hafva minskat vårt afstånd från S:t Petersburg till 10 dagar, och vi skola snart lära oss resa till New-York på 10 dagar. Vi hafva en i förhållande till vårt lands areal och befolkning vidsträcktare kust än någon annan stor nation, och vi äro derigenom försäkrade om *maritim styrka och öfverlägsenhet*. Jern- och kolindustriens nerver gifva oss i konkurrensen med världen fördelar öfver hvarje motståndare. Våra kapital öfvergå hvad något annat land kan erbjuda. I uppfinningsrikhet, duglighet och energi äro vi icke någon nation underlägsna. Vår nations karakter, våra institutioner, frihet att tänka och handla, en obunden press, som sprider nya uppfinningar och vetenskapligt ljus åt alla sidor, allt förenar sig med våra naturliga och fysiska fördelar för att ställa oss i spetsen för de nationer, som draga nytta af den fria omsättningen."

Detta är grunden till att frihandelssystemet blifvit antaget inom det enda land i världen, der det finnes. På sådana grunder har Sir Robert Peel försvarat det, men icke på dem, som de Herrar uttalat, hvilka här försvarat frihandeln, eller att få billigt pris på lifsförnödenheter, ty sådant snack har Sir Peel icke tillåtit sig, han försvarade den ur en riktig synpunkt. Han visste, att England var en i fråga om industri och handel hela världen öfverlägsen nation, och därför proklamerade han frihandeln, därför antog England den. Men vi åter äro underlägsna i allting, och därför proklamera vi frihandel eller, rättare sagdt, vi göra det icke, ty vi hafva tullar på nästan allting, utom på jordbruksalster, och jordbrukaren har icke dess mindre lugnt och tåligt uthärdat detta.

Jag var sjelf med på den tiden, då spanmålstullarne togos bort, och nu skriker man på dem såsom någonting spritt nytt. Det är icke längre än sedan 1856, som denna förändring vidtogs. Detta underkastade sig folket med mycken undergifvenhet och klagade icke, men då voro förhållandena normala. I hvarje land stod jordbruket på någorlunda samma punkt; men hvad har sedan dess inträffat? Nya verdensdelar hafva uppträdt på marknaden och öfversvämmat oss med spanmål, som icke kan säljas hemma, utan *måste* säljas samt föres som barlast hemifrån. Vi veta, att de stora ångare, som gå till New-York, föra spanmål med sig tillbaka för nästan intet i stället för barlast.

Jordbrukaren, sade jag, har icke sagt ett ord om borttagandet af spanmålstullarne 1856, då allt var normalt. Han har gått ännu längre. Han medgaf, att alla de ämnen för hans produktion, som utgjorde råämnen för fabrikerne, linfrö, ull, hudar med mera skulle vara tullfria, och han säger ännu i denna stund, att det icke kan blifva frågan om att yrka tulls åsättande på sådant, därför att han

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

är lika rädd om fabrikena som om sig sjelf. Han begär således endast tull på spannmål, därför att *särskilda förhållanden* göra det outhärdligt för honom, och han icke kan lefva under ett sådant betryck. Frihandeln likasom protektionismen är en ekonomisk mesyr, som hvarje land antagit med afseende på sina förhållanden och de egendomligheter, som finnas der, samt tillståndet i den öfriga handelsverlden. Så länge detta var normalt, har ingen människa i Sverige talat om spannmålstullar, men då Amerika började öfversvämma verlden med spannmål, då Ryssland fick färdiga sina jernvägar till det inre landet samt Indien och Australien uppträdde med sin spannmål på världsmarknaden, då, medgifvom det, blefve förhållandena något olika.

Det måste väl finnas någon gräns, der jordbrukaren kan begära tullskydd. Och det är just denna gräns han förutser och der han begär tullskydd. Det är genom den engelska kommissionen, som utskickades till Amerika för att taga reda på dessa förhållanden, konstateradt, att man der säljer hvete till sju kronor tunnan. Det kan ju tänkas, att priset kommer att ytterligare sjunka. I Ryssland finnes det ju, som vi veta, en del åkerjord, som är så fet i sig sjelf, att den icke tål gödsel, utan man måste bränna upp gödseln för att blifva af med den och behöfver knappt plöja jorden. Om således sädpriset skulle gå ned ända till en krona tunnan, skola vi ändå säga, att vi icke behöfva något tullskydd för spannmål? Och hvad skola vi slutligen exportera för att betala importen? Det fans under den gamla ständsrepresentationens tid en fanatisk kämpe för frihandeln, som en gång, då det var tal om den hotaude skogsafverkningen, som medtog våra skogar, sade: "Om jag kunde exportera jorden, så skulle jag göra det för att få penningar in i landet." Om man på det sättet är fanatisk och icke såsom Peel grundar frihandeln på egenskapen att kunna uthärda täflan med öfriga nationer utan under årtionden följer det system, att man hvarje år lånar upp 7 à 8 millioner för att betäcka importen, ja, då kan man visserligen få en vacker import, som man kan betala, ända till dess det icke mer finnes något att låna på eller någon jord att exportera.

Jag nämnde att vi år 1856 antogo frihandelssystemet. Det var några år efter det att Peel hade infört samma system i England. Det gick då en frihandelsfläkt genom Europa och man antog detta system i de flesta länder. Orsaken härtill är att söka i de gynsamma förhållanden, som blefvo en följd af Krimkriget. Det är alltid fallet efter stora krig. Sädesproduktionen i Ryssland hade deraf i betydlig mån hämmats. Det gick bra under 60-talet. Man hade ingenting att klaga öfver och jordbrukaren var fullkomligt nöjd. Men då Amerika efter det amerikanska krigets slut på sextioalet beslöt sig för att följa det protektionistiska systemet och detta med det eftertryck, att detta land på några år betalte sin ofantliga statsskuld, då började de Europeiska nationerna allmänt följa exemplet. Ryssland var det första land, som antog det protektionistiska systemet. Det skedde 1869. Italien antog tullskyddssystemet 1877, Tyskland 1879, Österrike samma år, ty detta land följer alltid Tyskland, och Frankrike

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

1881. Från den tiden följes i Europa i allmänhet ett bestämdt protektionistiskt system. Och hurudana hafva verkningarne häraf varit? Jag skall tillåta mig att i det afseendet anföra några siffror. Handelsomsättningen i Amerika, som 1872 var 1,103,000,000 dollars, hade 1882 stigit till 1,457,000,000 dollars. I Tyskland var den 1872 5,582,000,000 mark; 1882 6 milliarder. Den hade således på tio år ökats med 418 millioner. I Ryssland var handelsomsättningen 1872 851 millioner och 1882 957 millioner. I Italien var den 1872 2,109,000,000 och steg 1882 till 2,579,000,000. Såsom ett motstycke till denna stora tillväxt i dessa länder, skall jag anföra några statistiska uppgifter för att visa hur förhållandena i detta afseende gestaltat sig hos oss, ty man har sagt, att vi också gått så mycket framåt. Jag följer Kommerskollegii berättelse om fabriker och manufakturver för år 1881: Bärvinsfabrikationen hos oss, som 1876 uppgick till ett värde af 444,000 kronor, hade 1880 nedgått till 202,000. 1876 tillverkades cikoria för ett värde af 293,000 kronor, men 1880 nedgick värdet af denna tillverkning till 128,000 kronor och hade således minskats med mer än hälften.

Då tillverkningsvärdet i alla ofvannämnda länder *växt* med hundratal millioner, *minskas* här värdet af produktionen af denna näring med 1,400,000 kronor.

Glasvaror, hvars tillverkningsvärde 1876 uppgick till 3,246,000, hade år 1880 nedgått till 2,301,000.

	1876	1880.
Läderfabrikat	7,042,000	4,788,000
Mineraloljor (1877)	50,000	46,000
Oljeslagerier	2,275,000	1,571,000
Pappersfabriker	9,100,000	6,679,000
Såp- och tvålfabriker	2,280,000	1,642,000
Tobaksfabriker	10,873,000	10,499,000
Väfnadsfabriker	12,413,000	8,657,000
Linneväfnadsfabriker	329,000	181,000
Trikotväfnadsfabriker	1,023,000	594,000

d. v. s. ungefär hälften mot år 1876. Herrarne måste medgifva, att detta motstycke mot förhållandet i de länder, som skydda sina närningar är slående.

Hvaraf kommer nu allt detta? Jo, deraf att konsumtionsförmågan rubbats i Sverige, därför att konsumenterna icke hafva något att betala med, därför att jordbrukaren år efter år allt mera ruineras. Hans debet och kredit går icke ihop. Jag känner till detta ganska väl, då jag inom ett af rikets största län är i ständig beröring med befolkningen, som består af smärre jordbrukare, hvilka gå under och därför emigrera. Det är icke värdt att säga, att spannmålstullar skulle bidraga till emigrationen, åtminstone bör icke emigrantvärfvare tala derom. Jordbrukets tryckta ställning är orsaken till att folket emigrerar, ty den väsentligaste delen af emigranterna består af jordbrukare, som sälja sina små gårdar för att få en skilling, hvarpå de kunna resa öfver till Amerika, eller arbetare som icke få arbete. Industrien beror af jordbruket, ty jordbrukarne äro konsumenter.

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Jag nämnde, att sedan år 1869 har ett protektionistiskt system genomgått världen, och jag skall visa, huru de protektionistiska ländernas export tilltagit. Från Amerika exporterades år 1872 för 476 millioner och år 1882 för 733 millioner dollars, hvadan exporten på 10 år ökats med nära 300 millioner, under det vår export deremot år efter år minskats. I Tyskland förespådde man 1879, att, om skyddstullar infördes, skulle det gå bakut. 1879 uppgick Tysklands export till ett värde af 2,715 millioner, och år 1882 till 3 milliarder Riksmark. Deraf se vi, huru denna profetia slog in. I Stockholms Dagblad stod för några dagar sedan i en berättelse från en af våra konsulter, att år 1871 och 1872 uppgick Tysklands sockertillverkning till 18,000 tons; under åren 1883 och 1884, då skyddstullar införts, uppgick den till 940,109 tons. Detta är följden af skyddstullsystemet, och ändå sade man, att detta system skulle ruinera Tyskland. I Österrike har det skett på samma sätt. Kan det då verkligen finnas någon, som på allvar vill förorda frihandelssystemet, under det att *alla* öfriga land i världen antagit spanmålstullar, med undantag af England, som hållit sig vid frihandelssystemet på grund af Peels ord, därför att det är öfverlägset alla andra nationer i världen. Belgien, som närmar sig England och Danmark, hvars öfverlägsenhet i fråga om jordbruk, hvars ypperliga jordmån, milda klimat och till följd af dess belägenhet vidt utsträckta handel ger åt detta land egendomliga företräden. Men vi, hvaruti består vår öfverlägsenhet? Man må förlåta mig, om jag icke kan återhålla ett medömkans löje.

Jag nämnde nyss, att jordbruket icke har något skydd, men att deremot en mängd öfriga näringar hafva det. Men icke nog dermed; då jordbrukaren ville försöka en ny bana, såsom t. ex. hvitbetssockertillverkningen, skyndade man att lägga skatt derpå och qväfde derigenom denna industri redan vid födseln, skatta därför att vi voro rädda för, att vår inkomst af sockertullen skulle minskas. Således, icke nog med att vi *icke* skydda vår modernäring, vi söka tvärt om att motarbeta den. Kunna jordbrukarne då icke hafva skäl att begära ersättning för de lidanden, de sålunda undergått?

Vi beklaga oss stundom öfver det lättsinne, hvarmed tidningspressen i allmänhet behandlat allmänna frågor. Jag kan förlåta tidningarne detta, då de icke äro skapade att grundligt pröfva föreliggande frågor; men jag kan icke underlåta att påvisa det lättsinne, hvarmed denna fråga af Bevillnings-Utskottet behandlats, och hvilket lättsinne icke af något kan öfverträffas. Man torde kunnat begära, att i Bevillnings-Utskottets betänkande finna en fullständig utredning af frågan, och jag har i min hand betänkanden, afgifna af tyska och franska riksdagsutskott, hvilka i motsats emot Bevillnings-Utskottets, utmärka sig för en gedigenhet i innehåll, som utvisar att å dem nedlagts arbete. Men huru har deremot vårt Bevillnings-Utskott behandlat frågan? Afdelningen sammanträdde den ena dagen och den andra var den redan färdig att med stöd af de *fraser*, som upptagas i utskottsbetänkandet, knäcka hela frågan. Derefter brydde afdelningen sig icke vidare om saken, utan lät sin sekreterare skriva ihop detta märkvärdiga opus. Efter 3 veckors förlopp sammanträdde Ut-

skottet och säger utan vidare: hvad sekreteraren har skrivit är bra! Denna frågas behandling hos Bevillnings-Utskottet bör för framtiden lära oss att vara litet mera betänksamma vid utskottstillsättningar, och åtminstone vara så försigtige, att vi icke i Bevillnings-Utskottet invälja personer, som äro så svaga till helsan, att de just i det viktiga ögonblicket äro sjuka; eller sådana som till följd af sin lyckliga ekonomiska ställning kunna mottaga anställningar här i staden och under bortovaron från sina hem icke komma i beröring med sina kommittenter. Vi borde dock kunnat begära, att Bevillnings-Utskottet skulle underkastat sig mödan af en fullständig frågans utredning, så att det icke framkommer med något sådant som detta dess betänkande, hvartill jag icke sett något motstycke.

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Jag har sagt, att den svenska marknaden kan öfversvämmas af utländsk spanmål. Jag skall visa rigtigheten af detta mitt påstående. Amerikas spanmålproduktion uppskattades år 1860 till 60 millioner hektoliter; 1882 hade den stigit till 177 millioner hektoliter. Indien producerar för närvarande nära 70 millioner hektoliter. Exporten derifrån, som 1875 utgjorde omkring 600,000 hektoliter, uppgår nu till omkring 7,500,000 hektoliter. Arbetslönerna äro i Indien endast 40 till 50 öre om dagen och Indien har en jordmån, som gynnas af regn under våren, men der det under den varma årstiden icke regnar, så att någon missväxt eller några förstörda skördar icke kunna ifrågakomma. Spanmålen kan sålunda der produceras till pris, som äro otroligt låga. Med dessa siffror för ögonen torde hvar och en finna, att den svenska marknaden *kan* blifva öfversvämmad. Då nu derjemte alla andra länder satt tull på spanmål, med undantag af England, som på grund af sin stora öfverlägsenhet icke gjort det, Belgien, ett mycket litet land med en stor jordbrukande befolkning, samt Danmark, i hvilket land jordbruket står särdeles högt och understöddes af en gynsamare himmel och bättre klimat än i vårt land, skola icke vi då göra detsamma? Är väl vårt land gynsamare utrustadt än andra länder? Borde icke snarare vår långa vinter göra, att vi mer behöfva skydd än andra? Då tillväxten af Amerikas spanmålsexport är så oerhörd, är det att befara, att spanmålen slutligen kommer att införas i den gräsliga myckenhet, att den figurligt taladt får köpas så godt som för intet. Det måste i detta afseende gifvas en gräns; eller skall, äfven om det går till det yttersta, staten lugnt åse, hurusom jordbrukaren blir totalt ruinerad?

Det är ju uppenbart, att dessa massor af utländsk spanmål, producerad till otroligt lågt pris, skola, tullfritt införda, oskäligt nedtrycka våra spanmålpris. Så har också inträffat, prisen på råg och hvete ha nedgått 2 å 3 kronor under hvad som ansågs för minimum. Och under tiden stegras arbetslönerna. — Jag kan åter taga till mina officiella tabeller: — Arbetslönerna, som för 25 år sedan, 1860, voro 75 å 80 öre, sägas nu uppgå till omkring 2 kronor. Således har arbetarnes ställning mycket förbättrats, men jordbrukarens har deremot försämrats. Herrarne hafva sett i en tidning, att priset på råg har sedan 1860 minskats med mer än 35 öre pr kubikfot. Det är 2,27 pr tunna. Först och främst vill jag dervid erinra, att penningvärdet är nu, 1885,

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

lägre än det var 1860. Dertill kommer att arbetslönerna stegrats mer än dubbelt. Således — jordbrukaren får för sin vara mindre penningar, penningens värde har fallit; men produktionskostnaden har ökats.

Emellan jordbrukaren och arbetaren är vidare den skilnad, att den senare icke såsom den förre tryckes af skatter. De ringa utskylder, arbetaren har att betala, undgår han lätteligen. Litet hvar vet, huru det går till. När de skola betalas, så blifva de afskrifna "för bristande tillgång". Man är dervid ej nogräknad, men jordbrukarne få deremot icke sina utskylder afskrifna; de hafva alltid jordbiten, som man kan hålla sig till. Han röner ingen barmhertighet. Jag har derom en bedröflig erfarenhet såsom landshöfding, då dessa utskylder skola uttagas. Vill deremot arbetaren icke betala, så gör han det icke; och *hans* utskylder, de efterskänkas med en otrolig liberalitet. Tag nu bort från jordbrukaren det lilla hopp, han har; det är på hoppet vi alla lefva. Visa honom att af representationen icke finnes något att hoppas, och han skall utvandra till Amerika och öfvergifva det fosterland, som icke velat lyssna till hans bön.

Här talades i går om hunger och barkbröd; tyckte icke herrarne, att det lät något löjligt att tala om fruktan för barkbröd i vår tid med våra jernvägar och kommunikationer? Det kunde vara på en tid, då man icke kunde få upp någonting till Norrland; men att nu tala om barkbröd, det är icke på sin plats; jag vill icke säga mera.

Slutligen, mine herrar, kan man väl förbise det inflytande, som denna sak har på landet i dess helhet? Jorden är i allmänhet in-tecknad till nästan halfva sitt värde. De uppgifter af Statistiska Centralbyrån, jag har här i handen, säga, att det är mer än $\frac{1}{3}$, nära $\frac{1}{2}$. Låter man nu af likgiltighet för jordbruket hemmansegarne fortfarande resa till Amerika och jorden stå öde, samt såmedelst falla i värde, hvad tro herrarne att det skall hafva för ett inflytande på vår kredit, våra hypoteksinrättningar och hela vårt samhälles ställning? Jorden är likväl den grund, på hvilken vi alla lefva, ur hvilken vi måste suga must och näring, och samhället kan icke med likgiltighet se, att jordvärdet till den grad förringas, att det icke ens motsvarar in-teckningarna. Jag hoppas att vi skola behjerta dessa omständigheter; jag hoppas att Andra Kammaren icke skall tillsluta öronen för denna bön, som utgår från alla delar af riket, med undantag af möjligen Norrland och Skåne, der man köper spanmål och majs för att bränna brännvin. Vi hafva gjort så stora uppoffringar och kostat på så enorma summor för att förbättra jordbruket under de sista 40 åren i Norrland, och nu vilja icke norrländingarne lyssna till det öf-riga landets önskingar. En talare derifrån har likväl nyss här sagt, att äfven der behöfves tullskydd, om, sedan skogarne blifvit uthuggna, jordbruket skall kunna bära sig. Så tänker man äfven på de håll, derifrån nu protester mot skyddet framkomma.

Jag har talat om den spanmål, som från Amerika, Indien och Australien föres till den europeiska marknaden. Jag öfvergår nu till Ryssland.

Vi veta ju alla, att den ryska rågen skickades förr öfver Odessa och sedan sjövägen. Nu kommer den på jernväg och hinner in uti

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Sverige, innan vi kunnat berga, än mindre tröska vår råg. Skulle det verkligen vara vår afsigt att utrota all vår höst-sädesproduktion eller vet icke hvarje landtbrukare, som med omsorg sköter sin jord, att den någon gång måste ligga i träde? Kanna vi underlåta att producera höstsäd? Är den icke med afseende å våra torra vårar säkrare än vårsäden, säkrare jemväl med afseende å påföljande grässkörd?

Jag kommer nu till den sista frågan — om *priset*. Tron I verkligen, mine herrar, att de nu föreslagna tullsatserna, som göra 8 öre på ett lspund råg, skulle väsentligen höja brödpriset? Nej.

Deri ingå så många faktorer: Spannmålsens transport till och från qvarnen, mäldelön, arbetslöner, vedpriset, hyra m. m., att denna skilnad af 8 öre ej *märkes*. Eller är det icke så? Ha de *låga* spannmålsprisen bidragit att *nedsetta* brödprisen, eller att öka brödets volym? Ingalunda. Herr Dieden yttrade dessutom riktigt nog, att spannmålsprisen äro beroende af hvad som importeras af importörerna. Just det. På vår *lilla* maknad kunna ett par stora spannmålslaster, med afsigt reqvirerade från Riga, nedtrycka spannmålsprisen oskäligt, och så medelst förstöres helt och hållet den inhemska spannmålshandeln. Detta erkänna de handlande sjelfva. Jordbrukarne klaga också öfver att de äro *utträngde* ur marknaden. Jag förvänar mig öfver den kailblodighet, hvarmed man åhör dessa klagorop. Men oaktadt importen nedgå icke brödprisen. En kronas förhöjning på tunnan inverkar således alldeles icke på brödprisen. Tvärt om. Då all spannmålshandel ligger i importörernas händer, så blifva de mindre köpmännen, detaljhandlarne, helt och hållet beroende af dem, och, ehuru *partiprisen* äro låga, hållas detaljprisen uppe; och bagaren får betala spannmålen högt. Helt annat blir förhållandet, derest inom landet finnas en mängd producer, som bjuda ut sina varor. I småstäderna, ja till och med i Stockholm, köper man råg för bättre pris på torget än hos en köpman, som handlar i stort, men då han säljer en mindre kvantitet tages mera betalt. Dessutom äro de stora importörerna icke så många och konkurrera icke med hvarandra, i synnerhet som, enligt hvad redan Adam Smith lärt oss, spannmålshandeln är en farlig handtering. Att herrar stockholmare och göteborgare motsätta sig spannmålstullar, förundrar mig således ej. Om det deremot finnes en mängd jordbrukare, som utbjuda sin vara på torget, så kan den fattige arbetaren få denna vara till ett bättre pris än hos de större handlandena. Jag har temligen noga reda på dessa saker, ty inom det län jag tillhör har man med uppmärksamhet följt med dessa förhållanden, som beröra såväl arbetarne på landet som i städerna. Dessa konkurrenter, dessa småbrukare, som sälja sin halftunna åt arbetaren, befrias importören, den stora spannmålshandlanden, ifrån, om råg icke mera kan odlas inom landet. Och derhän går det, om vi ej få tull.

Jag har visat att enligt den officiella statistiken hade på ett år 1881 rågproduktionen i landet minskats med mer än 700,000 tunnor och då den året förut varit 4,200,000, så är denna minskning på ett år anseelig och den tid torde komma då denna produktion skall taga slut. Här har blifvit sagdt så mycket i denna sak, att det skulle blifva alltför långt och tröttande att svara derpå. Ett vill jag dock tillägga.

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Då min värderade vän, Herr Dickson, talade om att trä-handteringen också lider, så får jag erinra honom om att "baggböleriet" är omhuldadt genom de handelstraktater, som gjorts med främmande makter just för att befordra exporten af trä.

Den förste talaren sade, att det icke vore så farligt med oss i detta afseende ty vi kunna ju importera rysk råg och i stället sälja vår till Tyskland. Jo, det var just en skön idé. Säg bonden, som har en, eller en half tunna råg för tillfället att afyttra, att han exporterar den till Tyskland. Och gif honom i synnerhet detta råd, sedan den inhemska spannmålshandeln, till följd af importen, alldeles upphört.

Man har vidare sagt, att de mindre jordbrukarne icke hafva någon fördel af denna tull, då de kunna sälja så litet. Detta bevisar endast en fullkomlig okunnighet om de mindre jordbrukarnes lefnadsförhållanden. Om denne till exempel kan sälja några tunnor säd och därför erhålla en eller annan krona mera, så betyder detta mycket för honom. Det tro icke vi, som helt lätt handskas med millioner. Men för den mindre jordbrukaren, som kanske säljer 10 tunnor, äro 10 kronor en stor summa.

Jag beklagar att, då man här fört de fattiges talan, man glömmar att vi ha en stor mängd fattiga, skuldsatta, af bördor öfverlastade jordegare eller brukare, att dessa utgöra den större delen af svenska folket och framför allt att man, i stället att förebygga oenigheten mellan stad och land, söker att på alla sätt blåsa upp densamma.

Jag har slutligen blott att besvara en invändning, som gjordes af en talare på malmöbanken. Tänk, sade han, om England nu skulle smittas af vårt exempel och äfven införa skyddstullar. Ja, det vore besynnerligt. De stora länderna Tyskland, Frankrike, Österrike, Ungern och Italien bryr England sig icke om, men om Sverige antager skyddstullar, då skall England knipa till och följa vårt exempel! Hvad säga herrarne om sådana argument, äro de icke bevekande?

Jag ber herrarne om förlåtelse, att jag så länge upptagit Kammarrens tid. Jag slutar med att i jordbrukarnes, i fosterlandets, i den allmänna kreditens och i rättvisans namn, ty ingen har ännu vågat ifrågasätta upphäfvandet af skyddstullar på industriens alster, anhålla, det Kammarren icke måtte slå döförat till för motionärernas billiga begäran.

I detta yttrande instämde Herr *Pettersson* i Boestad.

Hans Excellens Herr Statsministern *Themptander*: Då jag tager till ordet i denna fråga, ber jag till en början att till undvikande af allt missförstånd få bestämdt betona, att mitt yttrande här icke åsyftar den åtgärd, hvartill ett Riksdagens beslut om tullars påläggande i detta fall kan komma att från Regeringens sida föranleda. Genom ett dylikt beslut af Riksdagen öfverflyttas nemligen frågan enligt mitt förmenande på ett helt annat område. Det är för att i ärendets närvarande stadium uttala min åsigt, som jag har begärt ordet, och ehuru jag icke gör anspråk på att kunna lemna bidrag till

någon ytterligare utredning af den redan förut mångsidigt belysta frågan, torde dock dess betydelse för landet och det allmänna intresse den framkallat förklara min önskan att i korthet yttra några ord.

Mine Herrar! hvad som här föreligger, är onekligen en allvarsam skattefråga. Men det egendomliga är att dess bringande på dagordningen icke framkallats af sådana förhållanden, som i allmänhet föranleda behovet af nya skatter. Statskassans ställning påkallar icke uppsökandet af nya skatter, dess tillgångar medgifva till och med att gå ganska långt i utjemnandet af redan befintliga oegentligheter i beskattningsväg. Då man, hänvisande på andra länder, söker föredöme för den skattepolitik, som innefattas i de nu väckta förslagen, så tror jag, att man alldeles för mycket förbiser de tungt vägande statsfinansiella och politiska skäl, som der medverkat till den senaste tidens åtgärder på tullagstiftningens område. Hos oss deremot framträder denna fråga helt och uteslutande såsom åsyftande att bereda skydd åt den inhemska produktionen af jordbrukets alster. Frågans hela innebörd framträder derigenom tydlig och klar och deri ligger säkerligen en fördel, ty dess bedömande blir till följd deraf enklare. De väckta förslagens syfte angifves af motionärerna och reservanterna vara den inhemska marknadens betryggande åt den egna produktionen af jordbruksalster och en *jennare* tillgång på alla lifsförnödenheter till *fastare* pris. Nå väl, mine Herrar, jag vågar hemställa till eder, som egen kännedom om spanmålsprisen i hemlandet och i utlandet, om I verkligen kunnen föreställa Eder, att detta mål står att vinna med de af reservanterna föreslagna siffrorna. Jag tror det icke. Jag tror, att dertill äro de alldeles för otillräckliga, dertill ega de i alldeles för hög grad egenskapen att vara, för att begagna reservanternas eget uttryck, "måttliga". Det är väl icke tänkbart att, om man befarar denna öfversvämming af spanmål från andra länder, hvarom den siste talaren vidlyftigt ordade, en gräus deremot skall kunna sättas med de tullsatsar, som här föreslagits. Är det möjligt att, när sädespriset blifvit nedtryckt på marknaden till det obetydliga pris, hvarom Grefve Sparre nyss talade, dessa tullsatsar skulle kunna hindra införsel hit af den utländska spanmålen? Mig synes det vara alldeles omöjligt, och därför måste denna fråga bedömas ur en annan synpunkt. Jag kan nemligen icke föreställa mig, att de som här tala om verkningarne af den föreslagna förändringen, kunna tänka sig saken stanna vid dessa siffror. Det är nog i stället så, att detta *hopp*, om hvilket Grefve Sparre ordade, måste vara det hufvudsakliga syftet med hela det väckta förslaget. Och ser man på erfarenheten från andra länder, så visar det sig ju, hur tullsatsernas stegring, ja, deras mångdubbling, der betraktas såsom rena konsekvenser af den en gång accepterade principen om spanmålstullar; och detta är ett åskådningssätt, som är alldeles naturligt; ty man skall mycket snart komma under fund med, att det icke är de *måttliga*, utan de *höga* tullarne på spanmål, som ensamt kunna åstadkomma de resultat, man åsyftar. Det är därför, mine Herrar, när man vill rätt bedöma denna sak, till de *höga* tullsatsar, hvaråt man syftar, som efter mitt förmenande hänsyn måste tagas. Och jag hemställer då, om herrarne kunna anse höga tullsatsar å spanmål lämpliga såsom

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

skatteform? Man framhåller med rätta, att höga kapitationsskatter äro en oegentlig skatteform. Spannmålstullar ega med kapitationsskatten ett visst tycke, men de drabba hårdare så till vida, som icke ens den minst bemedlade kan undandraga sig dem och som de träffa individen långt tidigare, än skattskyldighet till staten eljest inträder. Och, mine Herrar, kunnen I verkligen föreställa Eder, att man med höga spannmålstullar skall kunna framkalla den "löftesrikare ställning" för landets produktiva verksamhet i dess helhet, hvarom reservanterna talat? Jag medgifver med Grefve Sparre, att det finnes en intim beröring mellan näringslifvets olika sidor, men denna intima beröring kommer att visa sig deri, att, sedan vi genom höga spannmålstullar åstadkommit höga brödpris — ty när vi komma till de *höga* tullarne, då är det väl, om icke förr, fåfångt att söka förneka deras inverkan på brödprisen, så skola arbetslönerna stegras, och då kan följden icke blifva annan än en högst menlig återverkan på hela vårt industriella lif och ett försvårande af existensvilkoren för största delen af nationen. Det är ur denna synpunkt som frågan efter mitt förmenande bör betraktas och då kan man icke vara sinnad att understödja ett förslag, hvars förnämsta och enda betydelse måste vara att utgöra det första steget till återgång till ett för längesedan öfvergifvet högst betänkligt skattesystem. Då Grefve Sparre nyss talade om, att endast rättvisa åsyftades och att staten skyddade alla andra näringar utom jordbruket, så tror jag man måste säga, att denna skildring *icke* är fullt öfverensstämmande med tullagstiftningens historia under de senaste 20, 30 åren. Vi hafva under dessa år allt mer och mer nedsatt de tullar, som afsett att skydda våra inhemska näringar. För cirka 30 år sedan afskaffades de tullar, hvarmed jordbruket dittills varit skyddadt, och sedermera har tid efter annan tullskyddet blifvit lindradt och för viktiga näringsgrenar helt och hållet afskaffadt. Och detta gäller icke endast de näringar, hvarå Grefve Sparre fäste särskildt uppmärksamheten, trävaruindustrien och den jernindustri, som arbetar för den utländska marknaden. Äfven industrigrenar, som företrädesvis arbeta för den inhemska marknaden, hafva beröfvats allt tullskydd; jag vill exempelvis i detta afseende nämna våra mekaniska verkstäder.

Då vidare grefve Sparre påstod, att staten gjort så stora uppoffringar för att åt trä- och jernindustrien bereda förmåner genom handelstraktater, så att staten på den vägen skulle beredt dessa näringar en mot tullskyddet svarande fördel, så må jag säga att jag verkligen icke hade trott, att ett dylikt tal numera skulle åter upprepas, sedan de åsyftade traktaterna blifvit en verklighet. Jag kan förstå att man kunde tala om stora uppoffringar för staten under den tid, då traktaterna ännu icke voro afslutade och innan man sålunda kunde faktiskt vederlägga påståendena om statskassans uppoffringar i följd af dessa traktater. Men nu ber jag få fråga grefve Sparre, hvari dessa uppoffringar bestått. Hafva de bestått deri, att statskassan år efter år fått ökade tullinkomster? Traktaternas motståndare sade ju alltid under förhandlingarne, att våra tullinkomster genom de nedsatta tullarne skulle på ett betänkligt sätt minskas. Men nu har

motsatsen inträffat; och derfor kan talet om de "upppoffringar", staten genom traktaterna gjort för industrien, aldeles icke förtjena afseende.

En sak har varit mycket omordad och det är den bekymmersamma ställning, i hvilken jordbruket för närvarande befinner sig. Jag vill ingalunda förneka, att så är förhållandet. Jag har till och med visat, att jag ansett skattelagstiftningen icke böra förbise detta förhållande i de fall, der omständigheterna påkalla en utjemning af existerande oegentligheter i jordbruksnäringens beskattning. Men, mina Herrar, *ett* är intresset att söka utjemna en oegentlig beskattning å denna näring, *ett annat* att till förmån för denna näring tillskapa *betungande* skatteformer för ett flertal af nationen; jag säger med flit *betungande*, ty, jag upprepar det, det är dit systemet med spanmålstullar måste leda, så vida det dermed afsedda gagnet för jordbruket skall åstadkommas och så vida hvad här föreslås skall vara något annat än ett fullkomligt planlöst experiment.

Det är äfven en annan synpunkt, som jag ber med några ord få beröra. Äfven de, som anse, att måttliga tullar under normala förhållanden icke i någon nämnvärd mån fördyra brödprisen, lära väl dock få medgifva, att under år, då skörden inom landet ställer sig så ogynsam, att vi för vår inhemska konsumtion behöfva en större spanmålsinförsel från utlandet, det icke kan vara lämpligt att bibehålla spanmålstullar, som i ty fall icke skulle hafva annan verkan än att till statskassans förmån fördyra spanmålen. Om man sålunda erkänner, att ett eftergifvande af tullen under sådana förhållanden är rättmätigt, vill jag erinra derom, att resultatet af våra skördar icke är känt vid den tidpunkt, då Riksdagen i regeln är samlad. Det skulle väl följaktligen blifva regeringen, som finge till uppgift att hvarje höst taga under öfvervägande, huruvida den inhemska tillgången på spanmål motsvarade förbrukningens kraf, eller om någon större spanmålsinförsel från utlandet vore af behovet bestämdt påkallad. Denna pröfning, mine Herrar, skulle, när omständigheterna voro sådana, att den måste ega rum, blifva ganska grannlaga: regeringen vore i sådana fall stäld mellan, å ena sidan, landets jordbrukare, hvilka naturligtvis just vid den tidpunkten skulle se sina drömmar om höga spanmålspris förverkligade och derfor finna sina intressen genom en tullnedsättning hotade, hvarföre de helt naturligt skulle i det längsta bestrida behovet af ett utländskt spanmålstillskott, och, å den andra sidan, hela den förbrukande befolkningens kraf på att få förskaffa sig sina förnödenheter till pris, som icke blefvo onödigtvis fördyrade. Säkert är, att denna pröfning alltid skulle framkalla de mest stridiga och bittra omdömen. Jag vågar säga *bittra*, ty erfarenheten har ju lärt, att i strider om tullfrågor man ofta lätt nog glömmet aktningen för motsatta öfvertygelser; ja, man har till och med hört, hurusom mången anser egenskapen af fosterlandsvän vara snart sagdt ett privilegium blott för ena sidans män. Mine Herrar! Den pröfning, regeringen under sådana förhållanden skulle företaga — denna pröfning må nu företagas af hvilken regering som helst och ske under medverkan af personer, tillhörande den ena eller den andra statsekonomiska skolan — skulle framkalla så skarpa meningsbrytningar, att jag

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
Forts.)*

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

tror det icke vore fördelaktigt för vårt politiska lif att låta en sådan sakernas ordning komma till stånd. Men äfven om regeringen kunde reda sig dermed, så skulle en sådan pröfning medföra ett annat missförhållande, nemligen osäkerhet i spannmålshandeln. Huru skall en ordnad spannmålshandel kunna existera, om dess idkare veta, att en lagstiftning med spannmålstullar i följd af sjelfva sin natur måste omintetgöra den eljest för affärlifvet så ytterst viktiga stabiliteten? Jag tror att äfven denna synpunkt är väl värd att uppmärksammas, innan man å nyo inlåter sig på systemet med spannmålstullar.

Mycket mera kunde vara att tillägga i frågan, men jag fruktar att redan hafva tröttat Kammaren. Jag vill därför, innan jag slutar, endast uttala den förhoppning, jag lifligt hyser, att Kammaren och Riksdagen icke måtte bereda framgång åt det förslag, reservanterna i denna punkt framställt, utan i stället åt Utskottets hemställan skänka sitt bifall.

Herr J. H. G. Fredholm: Jag har särskild anledning att begära ordet i föreliggande fråga, enär rätt många utom denna församling stående och således med Riksdagens sammansättning mindre förtrogne fått den föreställningen, att det skulle hafva varit jag, som väckt förslag om införande af spannmålstullar. Att så dock ej är händelsen, hoppas jag skall blifva klart, då jag nu går att motivera min anhållan om afslag för alla slags lifsmedelstullar.

Det är nu 30 år sedan vi togo första steget för att bygga vår tullpolitik på politiskt-ekonomiskt rigtiga grunder. Erfarenheten har sedan dess bekräftat teoriens hållbarhet i praktiken. Man hade då kunnat hoppas, att de med så mycken ansträngning vunna resultaten skulle blifva bestående. Men nu har man helt plötsligt åter kommit fram med det längesedan utdömda påståendet, att tull på spannmål är en absolut nödvändighet för svenska jordbruket. Jag beklagar ej, att rigtigheten af de principer, som så länge legat till grund för vår tullpolitik, nu dragas i tvifvelsmål. I en tid, så litet benägen för auktoritetstro som vår, finner jag icke något skadligt i att göra hvarje slags teori till föremål för förnyad granskning. Men jag betviflar att dessa angrepp nu kunna tillmätas någon betydelse, då man finner hurusom målsmännen därför stå i uppenbar motsägelse mot hvarandra beträffande de enklaste saker. Så t. ex. räknade Grefve Sparre i ett anförande i denna Kammare den 7 sistlidne Februari, kläder till förnödenhetsartiklar, under det att i en kort förut afgifven motion en annan tullskyddets målsman, Friherre Klinckowström, betecknat kläder jemte möbler och strumpor m. m. såsom "yppighets- och öfverflödsartiklar".

Än vidare anser jag det vara en pligt att bestrida angreppen då, som nu är fallet, den sjelfförklarade praktikens målsmän göra anspråk på att beherska tänkesätten genom ett ofta och ihärdigt upprepande af fraser, som de behaga kalla "fakta", under det de stämpla de erkända sanningar, som förekomma i Utskottets utlåtande, som "eländiga teorier".

För att visa ihålligheterna i sådana fraser och huru beskaffade de fakta äro, hvarpå man stundom bygger sin bevisning af att den hittills följda tullpolitiken måste öfvergifvas, vill jag underkasta den näst siste talarens yttrande en liten granskning.

Representanten från Venersborg och Åmål yttrade, att den jordbrukande delen af landets befolkning uppgick till 3,500,000 invånare, och grundade han denna sin uppgift på en af honom uppgjord kalkyl. Jag ber att med afseende härå få redogöra för resultatet af 1880 års folkräkning, — den senaste som egt rum, — och jag förmodar, att Herrarne skola skänka dessa uppgifter någon större tillit än dem, som grunda sig på nyss nämnde talares kalkyler. Enligt Statistiska byråns utredning belöper sig alla de till den jordbrukande klassen hörande personer till 2,376,000, hvilket gör 52 procent af hela landets befolkning. Då till den jordbruksidkande klassen äro hänförda 33 särskilda grupper, som börja med godsegare, hemmansegare och sluta med lappar, fattiglappar, hudafdragare och landtbrukselever, torde det väl få antagas att ingen, som kan göra anspråk på att räknas till den jordbrukande klassen, härvid blifvit uteglömd. Af dessa 52 procent utgöra egare till jord icke mera än 10 procent, d. v. s. 5 procent af landets befolkning.

Det synes mig ej tillräckligt att endast framhålla det jordbruket lider. Vill man finna ett botemedel mot det onda, är väl äfven nödvändigt att angifva, huru och till hvilken grad jordbruket lider betryck. Vid en jemförelse med öfriga näringar skall man svärigen kunna påstå, att jordbruket lider mer än de. Ej heller är det sämre stäldt med jordbruket nu än för tio år sedan, om man endast tager hänsyn till produktafkastningen. Det är nog sant att produktionen af hvete, råg och korn något nedgått i förhållande till befolkningens tillväxt; ty då man för 10 år sedan af dessa sädesslag räknade 1,780 tunnor per tusen invånare, men nu endast 1,710 tunnor på samma antal, — d. v. s. en minskning af icke fullt 4 procent — så skulle visserligen detta kunna anföras som ett bevis på att jordbruket befinner sig i en relativt sämre ställning nu än förut. Men då man tillika besinnar, att under samma tid hafreskörden ökats med 35 procent och att landets hela sädesskörd nu uppgår till 16 procent mer än för 10 år sedan, under det folkmängden endast ökats med 10 procent, så synes mig att man af detta förhållande mellan jordbrukets afkastning och folkmängdens tillväxt svärigen skall kunna draga den slutsats, att jordbrukets ställning nu är så gifvet ogynsam. Man hänvisar visserligen till den förökade importen, som för råg fördubbplats och för hvete femdubbplats. Men vill man taga hänsyn till hvad denna ökade import betyder, så får man icke glömma, att lefnadsvilkoren under dessa 10 år högst väsentligt förbättrats. Sålunda, under det man för 10 år sedan räknade $\frac{3}{4}$ -tunna råg på hvar invånare, belöper sig för närvarande 1 tunna råg på hvarje individ af rikets befolkning, och under det för 5 à 6 år sedan man icke kunde beräkna mera än $\frac{1}{5}$ -tunna hvete på hvar invånare, har denna kvantitet nu ökats till $\frac{1}{4}$ tunna. Det är ju alldeles gifvet, att denna förbättring af folkets lefnadsvilkor måste hafva medfört en ökad import,

*Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

äfvén om jordbrukets afkastning af dessa säden hade hållit jemna steg med befolkningens tillväxt.

Nu kan man vidare säga att denna jordbrukets oförmåga att förse befolkningen med hela dess behof af brödföda bevisar, att jordbrukets utveckling ej hållit jemna steg med samhällets och att det förra således befinner sig i ett relativt tryckt läge och man skulle hafva rätt deruti, om man ej funne att samtidigt härmed exporten af andra jordbruksprodukter i högst betydlig grad tilltagit. Detta bevisar, att jordbrukarne funnit det fördelaktigare för sig att leda produktionen i en annan riktning än att förse landets befolkning med brödföda. Och mycket antagligt är, att vinsten på utförselöfverskottet af ladugårdsprodukter mer än väl balanserar den förlorade inkomsten på att ej ersätta den ökade spannmålsimporten med en ökad inhemsk spannmålsproduktion, eftersom landets jordbrukare gjort så och i fråga om jordbrukets ekonomi bör väl åt jordbrukarne sjelfva få tillmätas vitsord med afseende å det för dem bästa sättet att använda sitt arbete. Ser man således blott på inkomstsidan, kan man icke finna någon skilnad mellan nu och förr i afseende å afkastningen men väl beträffande priset. Det är dock endast hvetet, som egentligen varit utsatt för något större prisfall. I det land, som är bestämmande för spannmålsprisen, eller England, har priset å hvete nedgått med ungefär 6 kronor per tunna på de sista fem åren, under det att priset å hafre och korn ej nedgått mer än 50 öre per tunna under samma tid. Då emellertid hveteodlingen i vårt land ej utgör mer än 3 procent af hela vår sädesodling, under det att hvetet i Frankrike upptager 40 procent af det hela, så är det å ena sidan icke af så stor betydelse för landtbrukaren i vårt land, om hvetepriset på detta sätt sjunker; och å andra sidan kan man icke anställa någon jämförelse mellan oss och Frankrike i afseende å de svårigheter, som för jordbruket uppstå till följd af hveteprisets fall.

Då det sålunda icke är antagligt att jordbrukets iråkade betryck härleder sig från väsentligt minskade inkomster, så har man att söka förklaringen dertill på utgiftssidan; och underkastar man denna någon granskning, så skall man genast finna, att produktionskostnaderna hafva ökats väsentligen genom höjda arbetslöner. Dertill kommer ock — hvad flera talare redan påvisat — egendomarnes stegrade värde. Priset å dem har i en ovanlig grad stigit de senaste åren och i jemnbredd med stegrade egendomsvärden hafva skulderna ökats, så att de nu uppgå till 40 procent af värdet. Vill man råda bot mot detta onda, bör man vända sig dit, der det visat sig. Botemedlet skulle således ligga i en reduktion af egendomsvärdena. Men det är gifvet att en sådan reduktion skulle möta stora svårigheter, emedan ingen derpå godvilligt ingår. Några pålagor i form af skyddstullar skola dock ej kunna i det hänseendet reglera förhållandena, allrahelst då jag betviflar att det föreslagna tullskyddet är tillräckligt eller skall kunna i någon väsentlig mån gagna det stora flertalet af landets jordbrukare.

Jag vill icke uppehålla Kammarens tid med åtskilligt annat, som skulle kunna i denna fråga anföras; jag vill blott tillägga, att till allt det men, alla de olägenheter, som åtfölja spanmålstullar genom för-

dyrandet af lefnadsvilkoren för den arbetande befolkningen och genom försvärande af all annan produktion, tillkommer en annan svårighet, som jag anser vara vida betänkligare. Man har all anledning antaga, att de allmänna ekonomiska villkoren i hela världen på senare tider undergått förändring genom den utveckling, som samfärdselsmedlen i en så ofantlig grad vunnit, och i främsta rummet har denna varit orsaken till de låga spannmålsprisen. Om denna utveckling kommer att fortgå, då är det fåfängt för hvilket folk som helst, i synnerhet för ett litet, att genom tullar söka motverka de stora allmänna ekonomiska rubbningar, som deraf måste blifva en följd. Man skall visserligen genom att lägga tull på spannmål kunna till en tid uppehålla prisen eller genom att ständigt höja tullen hålla dem vid samma punkt som förut och derigenom göra det möjligt att drifva jordbruksnäringen efter samma system som förut. Men om så skulle vara, att detta icke i ekonomiskt hänseende är öfverensstämmande med de ändrade tidsförhållandena, vore det då icke bättre, om jordbrukaren redan nu så småningom öfverginge till produktion af sådana jordbrukets alster, som stå i bättre öfverensstämmelse med de förändrade tidsförhållandena? Svaret på denna fråga kan naturligtvis icke blifva mer än ett. Man kan göra den invändningen, att detta prisfall på spannmål — hvilket, såsom jag förut erinrat, förnämligast drabbat hvetet — är öfvergående, så att efter någon kort tid allt skall återtaga sitt normala läge. Jag betviflar detta. Jag tror att, särskildt hvad hveteprisen beträffar, de i regel skola fortfarande falla, och då ser jag icke någon fördel för vårt land uti att sysselsätta sig med produktion af hvete, lika litet som man i Danmark, Schweiz och England funnit fördelaktigt att i samma skala som förut odla detta säde. I Danmark har hveteexporten på senare år högst betydligt nedgått. I Schweiz har man allt mer öfvergått från sädes- till gräsodling. I England har man på de sista tio åren minskat den hvetebärande arealen med 800,000 tunnland, eller med 28 procent. Än tydligare visar sig, huru förändrade förhållanden tvinga till att omfatta annan produktion, i Amerikas östra stater, hvilka äro utsatta för omedelbart tryck från den fruktbara vestern. Der har man ej blott öfvergått till mejerihandteringen som jordbrukets förnämsta produktionsgren, utan äfven infört odling af trädgårds- och handelsväxter i stället för sädesodling, ja, man odlar till och med vilda bär, såsom tranbär, i en mycket stor skala.

Då så är förhållandet i Amerika och då man i detta stora land finner sin fördel dervid, kunna vi också söka slå in på samma väg, i synnerhet som vi genom en långvarigare kultur böra vara i besittning af större skicklighet i jordbruksskötsel.

Då jag af alla dessa omständigheter icke kan finna spannmålstullar hvarken berättigade eller nyttiga utan snarare till skada för jordbrukets utveckling, förenar jag mig med dem, som yrkat bifall till Utskottets förslag.

Herr Ol. Jonsson: Oaktadt jag såsom ledamot af Bevillnings-Utskottet må hända både borde hafva rättighet och vara pligtig att

*Angående
införande af
spanmäts-
tullar.*
(Forts.)

något närmare följa en del anmärkningar, som här framstälts mot Utskottet, vill jag, efter den långa debatt nu här pågått, genast från början försäkra, att det nu icke skall falla mig in att dermed upptaga Kammarens tid. Jag ber dock få säga den ärade landshöfdingen på venersborgsbänken, att, om han å sin sida också tyckt att tidningarne mycket lättvindigt behandlat dessa tullfrågor, men ändock i detta hänseende öfverträffats af Bevillnings-Utskottet, tror jag mig icke vara ensam om den åsigten, att Herr Grefve Sparre öfverträffat allt, som i den vägen förekommit. Jag skall äfven säga honom att, om han sätter sin plan i verket, att nästa riksdag söka få tullskydd emot folkmötestillställare och grislitteratur, så skulle jag bedja honom att äfven taga en tredje grupp med i räkningen, nemligen tillställare af adresser äfvensom sådana personer, hvilka uppträda här i Kam-maren på ett sätt, som bättre skulle passa på Djurgården än i en riksförsamling. I fråga om att lättvindigt behandla dessa tullfrågor påstår jag, att Grefve Sparre öfverträffat alla andra, och jag skall bedja att få bevisa detta. Kan någon med skäl påstå att en tull af 1 krona 20 öre per 100 kilo här skulle hafva den verkan, som reservanterna åsyftat, nemligen att kasta om odlingen af de olika sädeslagen från vårsäd till höstsäd. Jag är också något jordbrukare och jag vågar påstå, att den fördel, som genom denna tullsats skulle kunna tillskyndas odlingen af höstsäd med 10 à 15 kronor per tunnland, i alla fall icke gör höstsädesodlingen så fördelaktig som vårsädesodlingen, ty odlingen af höstsäd fordrar i regeln, att man skall taga jorden i anspråk för 2 år, då vårsäden deremot endast tager jorden i anspråk 1 år. Om därför en höstsädeskörd kan i medeltal anses vara värd 150 kronor och en vårsädeskörd 100 kronor per tunnland, och hvilken skilnad är upptagen till större belopp än det verkliga, så blir i alla fall resultatet otillfredsställande för höstsädet. Jag har förut roat mig med att upprätta en jemförande beräkning öfver produktion och konsumtion af de olika sädesslagen för hvarje särskildt län, och det skulle icke hafva varit utan intresse för Kam-maren att få del af denna tabell, men då debatten nu så länge pågått, skulle det vara att taga Kam-marens tålamod allt för mycket i anspråk. Jag skall därför förbigå detta och endast nämna att af hvete finnes det icke flera än 5 län, som producera mer än hvad de sjelfva behöfva för sin konsumtion; af råg är det deremot 9 län, som hafva öfverskott, och af vårsäd 15. Såsom man finner häraf, utgöres således det allra största antalet län af sådana, som i hvad fall som helst behöfva köpa sitt hvetebehof och mer än hälften af sådana, som behöfva köpa råg.

Nu har jag förut sagt att de obetydliga tullsatser, reservanterna stannat vid, icke kunde föranleda någon omkastning i odlingen af de olika sädesslagen, och då faller af sig sjelft att import af samma sädesslag måste ega rum i ungefär samma utsträckning som bristen. Bland de län, som nu hafva största bristen på spanmål, äro de 6 norrländska. Dessa odla just icke något hvete och måste köpa nästan hela sitt förråd deraf, likasom äfven till större delen förhållandet är med rågen. Jag nämner detta därför att en representant från Norr-

land i går trodde sig göra landet och Norrland en tjenst genom att uppträda och yrka bifall till dessa skyddstullar.

Detta yrkande föreföll mig så mycket mera egendomligt, som jag visste att valmännen i hans valkrets kort förut hade till ett antal af 700 à 800 enhälligt protesterat mot införande af lifsmedelstullar. Han har naturligtvis full rätt att hafva sin åsigt för sig, och det är icke det som jag klandrar, men af hvad jag nyss nämnde framgår att han hör till det fåtal, som i Norrland anser att dylika tullar böra finnas. Vidare är det åtskilliga län på vår vestra kust, nemligen ibland andra Vermlands, Elfsborgs och Göteborgs län, som också hafva brist på både hvete och råg och till en del äfven på vårsäd. Detta beror väl till en viss grad på Göteborgs stora folkmängd, men äfven derpå att Bohuslän icke har något synnerligt utvecklad jordbruk i förhållande till folkmängden, äfvensom derpå att en stor del af befolkningen mera sysselsätter sig med fiske än jordbruk. Nu veta herrarne, att mellanrikslagen mellan Sverige och Norge bestämmer att varor, producerade i ettdera af dessa länder, få tullfritt införas i det andra landet, om det sker landvägen, men att de draga half tullsats, om de införas sjöledes. Om nu tullen på mjöl, såsom blifvit föreslaget, skulle sättas till 2 kronor 50 öre per 100 kilogram, hvad blefve väl då följden? Innan jag går att yttra mig vidare här om, ber jag att få återföra i herrarnes minne, hurusom 1880 års riksdags beslut att åsätta hvetemjöl en inregistreringsafgift af en krona per 100 kilogram hade till följd, att det samma år anlades i Malmö, till större delen af utländska kapitalister, en mycket stor qvarn, hvilket naturligtvis hade till följd att införseln af denna vara minskades. Skulle nu mjöl åsättas en tull af 2 kronor 50 öre per kilogram, blefve den naturliga följden, att all höstsäd, hvilken de vestra länen måste köpa, komme att gå öfver Norge och der förmålas samt sedan på Dalslandsbanan införas till dessa trakter. På samma sätt komme hvetet att införas till Norrland från Trondhjem öfver Östersund på Sundsvallsbanan. Huruvida så komme att ske äfven med rågen, vet jag icke, men jag föreställer mig likväl att detta mindre blefve fallet emedan den billigast kanske köpes från Finland eller de ryska östersjöprovincerna. Nu väntar jag mig den invändningen, att den ökade fraktkostnad, som skulle uppstå genom varornas transport öfver Norge, skulle motväga frestelsen att taga dem denna väg. Jag har för detta ändamål hos jernvägstrafikstyrelsen skaffat mig uppgifter rörande fraktkostnaderna på de särskilda bansträckorna, och deraf framgår, att fraktkostnaden på sträckan Fredrikshald—Mellerud utgör 64 öre, Fredrikshald—Venersborg 91 öre, Fredrikshald—Göteborg 1 krona 30 öre och Fredrikshald—Karlstad 1 krona 14 öre, allt per 100 kilo. Fraktkostnaden på dessa sträckor är således obetydlig i jemförelse med den höga tullsatsen af 2 kronor 50 öre, hvaraf framgår att det blefve en god affär att taga spanmålen öfver Norge. Fraktkostnaden från Trondhjem till Östersund är väl något högre nemligen 1 krona 23 öre, och från Trondhjem till Sundsvall utgör den 1 krona 86 öre, men den är i alla fall ej högre i jemförelse med den föreslagna tullen, än att det skulle löna sig att äfven till Norrland införa spanmålen från

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Norge. Det lär väl knappast finnas någon, som bestrider att Sveriges jordbruk likasom andra länders för närvarande befinner sig i en viss tryckt ställning, men jag hemställer till herrarne, om detta kan hjälpas med sådana tullsatser, som här äro föreslagna och som skulle komma att placera våra qvarnar i Norge. Ett bifall till reservanternas förslag skulle dessutom, såsom en talare på stockholmsbänken i går yttrade, vara detsamma som att Andra Kammaren skulle sälja sina förhoppningar om en verksammare hjälp åt jordbruket för en grynvälling. Jag vågar hemställa till de herrar, som hafva stora sympatier för den föreslagna spannmålstullen, huru vida de icke måste erkänna, att en sådan tull ovilkorligen måste försvåra och förmörka utsigterna om verksammare hjälp för jordbruket.

Som jag anser mig icke hafva rätt att längre upptaga Kammarens tid, skall jag sluta med att uppmana kommande talare att i någon mån följa mitt exempel och fatta sig så kort som möjligt. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Danielson: Äfven om jag hade förmåga att hålla ett längre föredrag, skulle jag anse det ogrannlaga att nu dermed upptaga tiden, då så många talare redan uppträdt och ännu många vänta att få göra det. Jag vill därför blott i korthet nämna några skäl, som bestämt mig för att biträda reservanternas förslag. Här har sagts, att statskassans ställning för närvarande är sådan, att den icke har behof af några nya skatter. Detta är visserligen sant, men det finnes åtskilliga andra omständigheter, som göra det både nyttigt och nödigt att medgifva det lilla tullskydd, som här blifvit ifrågasatt. För min del finner jag denna fråga ganska enkel, och att man icke behöfver hålla några långa tal eller komma med så mycket siffror, som man här anfört. Det är ju allmänt erkänt, att jordbruket för närvarande befinner sig i en mera betryckt ställning än någonsin förut. Under sådana förhållanden bör ju en hvar kunna inse, att om icke jordbrukaren kan afsätta sina produkter till skäligt pris, så måste han ändra sitt jordbruk och i stället för att odla hvete och råg slå sig på odling af foderväxter och dylikt, och när må hända sedermera behof af ökad sädestillgång uppstår, finnes icke säd i en nämnvärd mån att få i landet, utan man måste då köpa af utländingen en vara, som vi sjelfve kunde frambringa. Följden deraf blir äfven den, att vårt jordbruk icke kommer att utvecklas, så som man eljest kunde hafva anledning att hoppas, och att arealen af odlad jord icke kommer i någon nämnvärd mån att vidare ökas. En annan följd af att lemna jordbruket utan skydd blir, att våra arbetare måste utvandra, som nu i rätt stor myckenhet sker till Danmark och Tyskland, för att ej nämna Amerika, för att finna arbetsförtjenst och utkomst. Vi fingo för några få dagar sedan här i Kammaren höra en rätt mörk skildring öfver huru redan nu vårt arbetsfolk ger sig ut i främmande land, och när krafterna taga slut vända åter hem alldeles utblottade och falla fattigvården till last. Jag såg äfven nyligen i en tidning uppgifvet, att under förlidet år utvandrade icke mindre än öfver 40,000

personer från vårt land. Detta måste ju vara till stor förlust för vårt jordbruks framtida utveckling. Nu invänder man: ja det må väl vara, men icke skall man därför höja priset på brödet och derigenom göra arbetarens ställning än svårare. Men jag frågar herrarne, är det någon af eder, som har erfarenhet om att någon enda arbetare blifvit utfattig af att äta rågröd; nej blir han utfattig, så beror detta på helt andra orsaker, ty en liten tull på rågtunnan fördyrar icke arbetarens uppehälle till den grad, som man här velat göra troligt. Och hvar skall arbetaren få arbete, om icke jordbrukaren får afsättning för sina produkter? Men i samma mån som jordbruksnäringen går framåt och den stora massan har något att byta sig till industrialster för, och industriidkaren vill byta eller köpa af jordbrukaren hans alster, i samma mån uppstår en helsosam vaxelverkan, som länder alla till fördel. Jag kan därför icke nog förvåna mig öfver det yttrande, som vi nyss finga höra från stockholmsbänken; men till talarens ursäkt kan må hända lända, att hans uttalande antagligen var beroende af ren okunighet om de verkliga förhållandena.

Vi skola äfven väl komma i håg, att svenska jorden för närvarande är in-tecknad till mer än 40 procent af dess värde. Det är väl sant, att så länge skulden icke uppgår till 50 procent af värdet, kan man väl ännu roda sig; men vi veta alla, att om in-teckningarne öfverskrida halfva taxeringsvärdet, drar man sig litet hvar för att vidare låna pengar till egaren af en sådan fastighet; vi äro nu den gränsen rätt nära, och en kris kan komma snarare än man tror. Jag vill äfven fråga de herrar, och särskildt representanterna från norra delarne af riket, som nu så ifrigt uppträda mot reservanternas förslag, om icke, när bondeståndet vid 1865 års riksdag biträdde den franska handels-traktaten, detta skedde med ganska stora uppoffringar. Man gick in på traktaten just för att bereda norrländingarne afsättning för sitt trä; och jag hemställer då om norrländingarne — om de också icke sjelfva vilja egna sig åt jordbruket utan endast idka sin trävarurörelse — icke nu skulle vilja visa något tillmötesgående mot idkarne af jordbruket, då de nu lida af ett rätt svårt betryck. För min del anser jag, att detta icke vore mer än skälig rättvisa.

Jag har nu i korthet redogjort för de skäl, som för mig varit bestämmande i denna fråga, och vill blott tillägga, att då Tyskland och Frankrike ansett sig böra bereda jordbruket något skydd, så lära vi icke kunna anses göra oss skyldiga till något förhastadt steg, om vi nu besluta de måttliga tullsatser reservanternas föreslagit.

Här har sagts, att om man tager dessa tullsatser, går man en oriktig väg, ty man skulle då få vänta på skattelindringar. Jag beklagar om så skulle ske, men hvad skall man väl göra. Man ser ju hoppet om skattelindringar vika för hvar dag, och ingen vet, när de komma. Denna Kammare kanske är villig dertill, men Medkammaren säger naturligtvis nej, och om hoppet skulle förverkligas, blir detta så dyrköpt, att dermed vore föga vunnet.

Det är på dessa enkla skäl jag, utan att vidare uppehålla Kam-maren, ber att få yrka bifall till reservanternas förslag.

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Herrar *Andersson* i Knarreвик, *Malmström*, *Andersson* i Himmelsby, *Sjöberg* i Bodaryd, *Odell* och *Jönsson* i Mårarp instämde med Herr Danielson.

Herr Arhusiander: Då redan så många talare yttrat sig i denna fråga, skulle jag kunna inskränka mig till att instämma med dem, som yrkat bifall till Bevillnings-Utskottets hemställan, men vill dock säga några ord för att uttala mina åsikter i denna viktiga fråga.

Det har väckt en viss förvåning inom många orter, att motioner nu inkommit till Riksdagen i syfte att åsätta tullar på våra förnämsta lefnadsfornödenheter, såsom fläsk, kött, smör, ost och spannmål, hvilket skulle hafva till påföljd lefnadskostnadernas fördyrande, och detta under en tid, då så mycket göres för att söka nedsätta desamma, då föreningar bildas för att genom inköp af varor i större partier söka betinga sig så billigt pris som möjligt, och då derjemte statsverkets tillstånd är sådant, att årligen öfverskott i budgeten af flera millioner kronor uppstått, så att några ökade skatter icke behöft påbjudas, utan tvärtom regeringen kunnat framkomma med förslag till ganska betydande skattelindringar. Meningen med motionerna är således den att söka upphjelpa jordbrukets förment betryckta ställning. Ja, mine herrar, det är nog sant, att jordbruket lider af betryck, men så är ock förhållandet med vår industri samt vår handel och sjöfart, hvilka för närvarande arbeta under svåra konjunkturer. Vål vore, om man kunde hitta på något sätt att förändra dessa förhållanden till något bättre; men hvilka åtgärder man än vidtager, må man akta sig för sådana, som gynna en samhällsklass på andras bekostnad. Så skulle emellertid blifva förhållandet, om tullar åsattes sådana artiklar, som produceras från jordbruket, ty derigenom skulle dessa höjas i pris och naturligtvis komma att fördyra lefnadskostnaderna för konsumenterna. Man säger visserligen, att ett sådant fördyrande icke skulle härigenom framkallas; jo helt säkert, ty jordbrukaren lär väl icke kunna eller vilja nedsätta priset på sina varor, då han redan nu anser det för lågt, och köpmannen, som handlar med dessa varor, lär väl också se till att han får sina ökade inköpskostnader ersatta. Talet om att förhöjda pris å lefnadsfornödenheter skola förhöja arbetslöner och förtjenster kan jag icke godkänna, ty under det allmänna betryck, hvarunder all industri nu arbetar, är det omöjligt för industriens män att betala högre aflöningar. Man hör ju också snart sagdt dagligen, huru industriens och handelsns män duka under till följd af de dåliga konjunkturerna, så att derifrån kan man icke vänta någon ersättning för de förhöjda prisen å lefnadsfornödenheter. Det blir således den konsumerande allmänheten, som får betala förhöjningen, och bland denna komma de minst bemedlade att drabbas hårdast deraf. Fördelarne skulle således stanna endast på de större jordbrukarnes sida, men de öfrige — mindre jordbrukare, industriidkare, handtverkare och arbetare — skulle deraf endast hafva skada.

De väckta förslagen om lifsmedelstullar hafva framkallat en synnerlig rörelse i Norrland och särskildt i den ort, hvarifrån jag är. Jag hörde väl i går en talare på vesternorrlandsbanken uttala sig till för-

mån för tull på spannmål, som han ansåg skulle vara både nödig och nyttig för Norrland, men jag vågar påstå, att så icke är förhållandet. Han har troligen sett saken från sin egen standpunkt, och då han själf är den störste jordbrukaren i orten, undrar jag icke på, att han stälde sig på samma sida med dem, som önska högre pris på jordbrukets alster. Hvad nu särskildt Sundsvall och dess omnejd beträffar, så finnes der en ganska talrik arbetarebefolkning, som sysselsättes vid de många der befintliga industriella verk och anläggningar, så att der erfordras stora kvantiteter lifsförnödenheter. Orten kan ej producera hvad i den vägen behöfves, utan lifsförnödenheter måste i stor skala importeras. Jag vill i sådant afseende för herrarne nämna, att af en stor del af våra förnödenheter, såsom fläsk, kött, smör, fisk m. m., hafva vi en betydande tillförsel från Finland. Det är Norrlands bästa matbod. Mellan Sundsvall och Hernösand samt Finland göra under hela seglationstiden från våren till sent på hösten 3 ångbåtar, lastade hufvudsakligen med lifsförnödenheter, reguliera turer i hvarje vecka. Denna handel bedrivnes i allmänhet af finska bönder, hvilka sjelfva medfölja sina varor och försälja dem direkt till konsumenterna. Denna handel försiggår sålunda utan mellanhänder, som ju alltid öka prisen, och detta gör att man deruppe kan få dessa lefnadsförnödenheter för ett någorlunda drägligt pris.

Under förlidet år infördes till Sundsvall från utländska orter, förutom andra artiklar, följande:

197,721	kilogram	fläsk
281,731	„	kött
526,251	„	smör
2,111	„	ost
418,477	„	hvete
700,729	„	hafre
7,641,616	„	andra sädesslag, råg och korn
28,864	„	gryn
2,182,934	„	hvetemjöl
3,457,007	„	andra slag af mjöl.

Om man nu på dessa artiklar skulle tillämpa de tullsatser, som äro af Herr Örvall med flere föreslagna, skulle dessa uppgå till 315,000 kronor, som naturligtvis skulle af konsumenterna få betalas. När den konsumerande allmänheten har en så stor utgift för ögonen, är det ju naturligt att den måste känna sig upprörd af de förslag, som framlagts vid riksdagen, och att den på det kraftigaste önskar motsätta sig dessa ökade utgifter. Derfor hafva också vid möten protester uttalats deremot, och uppmaningar ingått i form af adresser till riksdagsmännen icke blott från Sundsvall utan äfven från orten deromkring, att motarbeta dessa utgifter. Då till mig kommit flere sådana resolutioner, som fattats vid hållna möten, ber jag att för Kammaren få uppläsa dem, enär de kommit mig så sent till handa, att jag icke varit i tillfälle att meddela dem till Bevillnings-Utskottet under dess behandling af frågorna. Vid ett sammanträde, hållet af Sundsvalls fa-

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

briks- och handtverksförening, beslöts en resolution till stadens riksdagsman af följande lydelse:

”På uppdrag får styrelsen för Sundsvalls fabriks- och handtverksförening underrätta Eder derom, att föreningen vid sammanträde den 17 sistlidne Februari enat sig om en förklaring, att tullskydd icke anses behöfligt eller gagneligt för någon industri i *Sundsvall eller dess omnejd*, i följd hvaraf föreningen på det bestämdaste ogillar och protesterar mot hvarje åtgärd att genom tull eller inregistreringsafgifter onödigtvis fördyra lifsmedlen och derigenom *skada* industrien.“

En annan resolution, som fattades vid ett folkmöte i Sundsvall den 7 Mars, hvartill 400 personer, representerande alla samhällsklasser, infunnit sig, är af följande innehåll:

”Enär lifsmedelstullar fördyra all produktion och således försvåra villkoren för människans uppehälle;

enär dessa tullar tillfoga den mindre jordbrukaren, industriidkaren, handverkaren och arbetaren endast skada;

enär statsverkets tillstånd icke fordrar ökade skatter;

inlägga Sundsvalls invånare, samlade till allmänt folkmöte, sin gensaga mot de vid innevarande riksdag väckta förslag om lifsförnödenheternas fördyrande och uppdraga åt samhällets representant i Andra Kammaren och länets representanter i den första att gifva Riksdagen del af denna resolution.“

På ett allmänt sammanträde, som hölls dagen derpå, den 8 Mars, resolverades:

”Stadens invånare, samlade till allmänt talrikt möte, med anledning af vid riksdagen framlagda motioner om skyddstullar å lifsförnödenheter, vilja härmed hos stadens riksdagsman anhålla, att han måtte med sitt inflytande söka motverka hvarje ökad tull på lifsförnödenheter, då sådan tull skadar och icke gagnar det stora flertalet af vårt lands och särskildt hela Norrlands befolkning.“

Mötet tillkännagaf med enhälligt och kraftigt ja sin önskan vara, att en dylik skrifvelse skulle till stadens riksdagsman aflåtas.

Slutligen beslöts på ett möte, hållet den 10 Mars af 200 af ortens arbetare vid Byns sågverks skolhus, en så lydande resolution:

”Mötet uttalar såsom sin bestämda åsigt, att vid riksdagen föreslagna tull å lifsförnödenheter blir högst betungande icke blott för arbetare, utan äfven för mindre jordbrukare, handverkare, industriidkare med flere, och framhåller mötet såsom sin lifligaste önskan, att (*ny*) tull å sådana varor bör på allt sätt motarbetas.“

Då de i dessa resolutioner uttalade åsichter sammanfalla med min egen, vill jag på det kraftigaste protestera mot de förslag, som nu äro framställda, att med tull belägga våra viktigaste lefnadsförnödenheter och derigenom fördyra dem. Och då man så många gånger i denna Kammare hört, huru man uttalat sig i syfte att på allt sätt befördra arbetarens bästa och underlätta hans ställning, vågar jag hoppas, att Kammaren icke nu tager ett steg, som går i motsatt riktning.

På grund af hvad jag anfört får jag yrka afslag å motionen och bifall till Utskottets betänkande.

Häruti förenade sig Herr *Nydahl*.

Herr Lyth: Jag skall icke hålla något stort tal. Jag vet allt för väl, att jag med mina ord icke kan öfvertyga någon, som hyser åsigtter stridande mot mina, men jag anser det för min skyldighet såsom reservant att framlägga min mening i frågan.

Jag läste för några dagar sedan i en tidning, att "Doktor Lyth har affallit." Hvad detta skulle betyda vet jag icke riktigt; att jag icke har affallit från den rena evangeliska läran, det är åtminstone säkert, men förmodligen menades då dermed att jag affallit från de frihandelsvänliga åsigtter jag omfattat. Ja, mine herrar, detta har jag verkligen gjort till någon del. Jag har verkligen varit frihandlare, tjusats af de vackra blomstermålningar, som uttalats af frihandels vänner och anhängare. Jag erkänner att jag varit i Arkadien, att jag varit der länge, men till min sorg måste jag äfven erkänna, att jag varit der förgäfv. Orsaken dertill skall jag nu be att korteligen få angifva.

Jag har i 26 år, eller ungefär lika länge som ett mera frihandelsvänligt system varit tillämpadt här i Sverige, varit pastor i en församling, der jag väl kunnat se, huru detta system tagit sig ut i verkligheten. I vetenskapen, i religionen kan man väl tala om principer, som kunna tillämpas i sin renhet, men i frågor af så rent praktisk natur, som den som rörer handel och ekonomi, der får man mera fästa sig vid erfarenheten och verkligheten — och huru visar sig denna då för mig i förevarande fall? Jo, här i denna fråga kunna också principer vara goda och nyttiga, men blott under *vissa förutsättningar*; och den första och viktigaste förutsättningen för frihandeln är enligt min åsigt *reciprocitet* de handlande länderna emellan; och deraf, emedan denna förutsättning icke förefinnes, kommer det sig till stor del, att tillämpningen af frihandels principer icke medfört det gagn för vårt land, som man deraf väntat.

Att detta äfven gäller handeln med åkerbruksalster, dertill sluter jag deraf, att då jag för 26 år sedan tillträdde mitt nu innehafvande pastorat, så befann sig allra största delen af åkerbrukare i min trakt uti temligen goda ekonomiska omständigheter. Endast få ibland dem hade lån eller in-teckningar på sina hemman. — För närvarande är förhållandet helt annorlunda, emedan ganska många, ja de fleste hafva sina hemmansdelar belånade och in-tecknade till halfva deras taxeringsvärde, och många långt deröfver. Men, säger man, icke är väl frihandeln skuld dertill! Jag medger, att den icke *ensamt* är det, utan att äfven andra orsaker, såsom pågående laga skifte, ökade lefnadsbehof, större kommunalskatter m. m., bidragit till detta sorgliga förhållande, men jag vågar dock påstå, att tillämpningen af frihandels principer har i icke obetydlig mån medverkat till den tryckta och svåra ställning, hvori vår modernäring nu befinner sig. Detta är min fulla tro. Jag skulle kunna framlägga ytterligare bevis för min åsigt, om jag icke fruktade att trötta Kammaren. Endast några ord skall jag be att ytterligare få tillägga. Hvad vilja vi nu? Hvad begära vi? Endast en obetydlig tull, som möjligen skulle komma att fördyra några

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

af våra sädesslag med 1 à 2 kronor pr tunna; men, har man sagt, det tjenar ju till ingenting. — Enligt min åsigt tror jag dock, att den skulle komma att tjena till mycket, emedan den utan tviivel skulle blifva en helsosam regulator på spannmålshandeln i vårt land — och kunde den, som jag hoppas, åstadkomma en sådan verkan, så komme den utan tviivel att göra stor nytta; men huru ter sig denna handel nu? Om jag går till en spannmålshandlare t. ex. här i Stockholm och utbjuder spannmål, får jag ofta det svaret: Nej, vi vilja icke köpa svensk spannmål, och på fråga om orsaken dertill, får man det svar, att den är sämre än den utländska, ehuru den i regeln dock icke är det. Huru kommer det sig då, att vår spannmål i slutet af 1840- och 1850-talen stod högre i pris än den ryska, och att det nu är tvärt om? Har den svenska spannmålen så försämrats? Det får man väl ej antaga, när åkerbruket sedan dess gått ofantligt framåt. Nej, mine herrar, det är en annan orsak härtill, och det är att herrar spannmålshandlare köpa sin spannmål i Ryssland, och på kredit, hvorigenom de kunna under flere månader disponera sina penningar i sin öfriga handelsrörelse. Det finnes äfven andra skäl, med hvilka jag dock icke vill besvara herrarne. Hvad blir då följden deraf att en mindre tull lades på spannmålen? Jo, att den kommer att orsaka någon svårighet vid utländska spannmålen inköpande och att således tvinga handlandena att se, att efterhöra, om icke den svenska marknaden har något att erbjuda. Den skulle då verka derhän, att den utländska öfverproduktionen i synnerhet vid inträffande kriser ej finge öfverströmma och alldeles dränka den inhemska spannmålshandeln. Redan detta anser jag skulle vara en stor vinst för vårt åkerbruk, och härigenom skulle vår svenska spannmål kunna säljas åtminstone för samma pris, som den utländska betingar.

Det är egentligen detta jag har haft att säga, men jag skulle derjemte vilja besvara ett och annat, som blifvit yttradt af föregående talare. Så skulle jag vilja fästa min väns på stockholmsbänken uppmärksamhet, hvilken talade mycket om de jordbrukare, som hafva under fyra tunnland jord samt dem som hafva mellan fyra och fyratio tunnland, och hvilka alla han menade icke hafva någon säd att sälja, på att blott de större jordegarna, utgörande enligt hans egna ord endast 11 procent af våra jordbrukare, såsom våra enda spannmålssäljare finge nytta af den föreslagna tullen på spannmål; jag ville säga honom att han misstar sig i detta sitt påstående. Om alla dessa 89 procent af våra åkerbrukare ej hafva någon säd att sälja — hvad lefva de då af? Hvarmed betala de sina många skatter? Grefve Sparre, med hvilken jag i detta afseende instämmer, har redan upplyst den värde talaren om hans misstag härutinnan. — För egen del vill jag blott tillägga, att på samma gång jag erkänner den talarens stora retoriska förtjenster och hans förmåga att hos oss uppväcka varma sympatetiska känslor för våra arbetare — så finner jag honom dock, när det gäller förhållanden, som röra åkerbruket, vara, som man säger, ännu temligen grön. Det var en stor oppoffring af det stora flertalet af Sveriges invånare, då vin och åtskilliga lyxartiklar, som hufvudsakligen förbrukas af de

rikare klasserna i vårt land, blefvo nära nog tullfria, under det att de förut dragit en ganska hög tullsats till landets nytta. Den uppoffring, som vi vid ingående af franska traktaten åtog oss, var icke så obetydlig, som Hans Excellens Statsministern nyss förmenade, ty om icke tullsatserna på nyssnämnda lyxartiklar tagits bort, så skulle man i stället kunnat sätta ned tullen å andra varor, som förnämligast af den stora allmänheten förbrukas, såsom till exempel kaffe och tobak m. m.; men jag märker att vi med ett enda undantag icke hafva mycken tack att vänta af representanterna från Norrland. Vi få väl nu till tack den lön, hvarom det säges, att den är världens.

Jag har nu uttalat min åsigt i denna fråga. Mycket skulle jag visserligen kunna hafva att tillägga, men jag torde icke behöfva det, då det af föregående talare blifvit bättre sagdt. Jag inskränker mig därför nu till att yrka bifall till reservanternas förslag.

Med Herr Lyth instämde Herr *Holmgren*.

Herr Nyqvist: Jag skall icke besvara Kammaren med något långt anförande, utan endast gifva till känna på hvilken sida jag står i denna fråga, och jag gör detta så mycket hellre, som behandlingen af densamma följes med en viss oro inom den del af landet jag tillhör.

Att jordbruket är belamradt med en massa skatter och onera, lärer väl icke någon, som har en vaken och öppen blick för våra förhållanden, kunna förneka. Och om jag kunde finna att det skulle lända den jordbrukande befolkningen till någon verklig bättnad och lättnad att nu bifalla reservanternas förslag, så skulle jag visserligen icke tveka, utan biträda detsamma. Men då jag icke kan inse, att denna tullsats af en enda krona på tunnan skall komma den mindre jordbrukande befolkningen till någon verklig nytta, och då jag besinnar att de mindre jordbrukarne i hela Norrland och flere andra trakter af vårt land samt hela den öfriga arbetande befolkningen, måste köpa sin brödföda, så kan jag icke vara med om reservanternas förslag. Man har ofta hört det påståendet anföras, att dessa spanmålstullar icke skulle fördyra brödet för arbetaren. Om jag ser på den beräkning, som Utskottet följt, och fäster afseende vid de yttranden och beräkningar, som här af åtskilliga talare blifvit anförda, så finner jag att den föreslagna tullen i alla fall skulle medföra en tillökning i lefnadskostnaderna af omkring 3 millioner kronor. Men nu frågas: är det verkligen de mindre jordbrukarne, som få skörda frukterna på denna tull? Nej, det är statsverket, så vidt jag kan förstå. Men det har flerfaldiga gånger här i dag och i går blifvit sagdt att statsverket för närvarande befinner sig i den lyckliga ställning, att några nya skatter icke tarvas, och jag kan därför icke vara med om att genom spanmålstullar beskatta den arbetande befolkningen i vårt land.

På grund af hvad jag sålunda mycket knapphändigt anført anhallar jag att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Petersson i Hamra: Då ännu icke någon representant från Östergötland begärt ordet i denna fråga, har jag ansett för en

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

pligt att göra det, på det att äfven från denna provins något uttalande i frågan måtte ega rum.

Det framgår af motionen, att det i Östergötland icke råder någon split i tänkesätten rörande tull på lifsförnödenheter. De fleste af länets representanter hafva undertecknat motionen, och det har af åtskilliga tecken framgått, att motionärernas åsikter delas icke allenast af oss utan äfven af hela provinsen. Man anser der att denna fråga är den största, som vid denna riksdag skulle förekomma, och det intrycket fingo vi också litet hvar, då vi kommo till Riksdagen. Man kunde se detta så väl af det intresse, som det mäktiga landtmannapartiet lade i dagen vid utskottsvalen, som af det beteende, som visades man och man emellan.

Det har framhållits såsom ett särskildt skäl emot tull å spannmål, att denna frågas framgång skulle förrycka intresset för grundskatterna. För min del kan jag icke fatta, hur detta kan vara möjligt. Frågan om tullen är i och för sig stor och likaledes frågan om grundskatterna, och då vet jag icke, hvarför icke begge dessa frågor kunna vara nog stora att behandlas oberoende af hvarandra. Jag vill medgifva, att äfven om denna tull kommer att gå igenom, skall dock icke mitt intresse för grundskattefrågan förslappas. Under den korta tid, jag varit vid riksdagen, har jag funnit, att grundskattefrågan är som en mara, och för hvilken man bör söka bot.

Icke minst betecknande för saken är den ifver, med hvilken pressen uppträdt i denna fråga, särskildt den revolutionära pressen, som gjort till sin lifsuppgift att undertrycka tron på den treenige guden. Frågan har tagits om hand i främsta rummet äfven af den press, som synes hafva tagit till uppgift att hetsa upp arbetsgifvare mot arbetstagare i afseende på deras olika intressen, då dessa intressen deremot borde vara gemensamma. Ty så vidt jag förstår, kan icke en arbetstagares ställning blifva förmånlig, med mindre än arbetsgifvarens intressen bevaras. Denna press för ordet om arbetarnes väl ofta på tungan. Ja, efter allt det tal denna press' spalter innehålla, skulle man kunna tro, att den vore sann arbetarvän. Men det kan hända, att det i detta fall icke är så alldeles helt. Jag vet åtminstone ett fall, der en tidningsredaktör, som ständigt för sådant tal, anses som en af dem, som minst hyllar sig om sina arbetare, och som mot dem — är svår och afundsjuk. Något namn vill jag naturligtvis icke uppgifva, men påståendet kan bevisas.

Ett ytterligare bevis för denna frågas betydelse ligger deri att från min hembygd, utöfver de vid folkmöten förliden sommar uttalade åsikter, under denna vinter en mängd petitioner ingått till Riksdag och regering, och derjemte har en deputation, bestående af 20 å 30 medlemmar af provinsens mest framstående jordbrukare, uppvaktat så väl Hans Kongl. Höghet Kronprinsen som Herr Statsministern m. fl.

De reste hem i den glada öfvertygelsen att hafva uträttat något till frågans fördel, men vi hörde nyss Herr Statsministern uppträda och yttra sig i en motsatt rigtning mot hvad man trott sig från honom kunna förvänta; han förklarade nemligen till deputationen, att

regeringen icke skulle för sin del motverka dess framställda önskningsmål. Enär regeringen har den slutliga afgörande makten i sin hand, förefaller mig Herr Statsministerns uppträdande i dag minst sagdt besynnerligt; men hans rätt att uppträda här är naturligtvis obestriddig. Så mycket kan man ju emellertid säga med hänsyn till hans yttrande till nämnda deputation, efter som detta blifvit mig delgifvet, att icke är Herr Statsministerns ord kungsord.

En talare uttalade sig under gårdagen om, att spannmålstullar skulle alstra hungersnöd, så att vi ännu en gång finge se barkbröd och ännu sorgligare följder af dessa. Jag anser dessa farhågor som spöken på ljusan dag. Men han talade derjemte om den stora mängd spannmål, som finnes i Amerika och derifrån kommer öfver till England, samt ordade om en fördelning af 9 matportioner på 10 personer. Jag kunde icke fatta, hvad han dermed menade, men så mycket förstod jag dock, att alla fingo något med af denna mat. I Amerika, der man har så stort öfverflöd på spannmål, att det beräknas till flera hundra millioner kronors värde, gå emellertid, som man vet, hundra tusentals arbetare sysslolösa och svälta. Då vill jag fråga, hvad hafva arbetarne i Amerika för nytta af det stora öfverflödet på spannmål och de låga prisen derpå? Jag undrar, hvilket smakar bäst, om 10 personer få dela 9 matportioner, eller om de få, såsom arbetarne i Amerika, endast känna matoset. Så går det när arbetaren saknar arbete, ty då saknar han också bröd.

Jag anser sålunda icke låga spannmålspris vara till någon välsignelse för arbetaren. Tvärtom har jag från ungdomen hört och under en 30-årig erfarenhet såsom jordbrukare fått bekräftelse på, hvad jag äfven hört sägas från arbetarnes egen mun, att sådens dyrhet icke försvårar förhållandena för arbetaren, och att detta förhållande gäller icke allenast jordbruksarbetarne utan äfven den stora industriens arbetare. För några år sedan besökte jag Motala för att anskaffa plats åt en min son vid dervarande mekaniska verkstad såsom maskinarbetare, och ehuru det då ej fans arbete för honom, fick jag ändock löfte om anställning för honom, emedan skörden det året varit riklig och man af den anledningen väntade inom kort förbättring i konjunkturerna. Förbättringen räckte emellertid icke länge, utan verkstaden såg sig snart i den ställning, att den knappast kunde skaffa arbete åt sina förutvarande arbetare, än mindre antaga flere.

Här har af en talare från gårdagen föreslagits andra botemedel för det tryckta jordbruket än tullar, såsom t. ex. att vi skulle odla hö och frö och dylikt, och samme talare nämnde äfven, att jordbrukets ställning skulle kunna förbättras genom anläggning af mejerier. Dylika mejerier hafva verkligen i Östergötland under de senare åren anlagts i stor skala, men det oaktadt råder i det feta Östergötland ett stort betryck, och de, som ännu icke vidtagit sådana förändrade anordningar med sitt jordbruk, äro icke belåtna med att blifva afspisade med endast den anvisningen, att de böra slå in på en annan bana. Det drager tid att ändra jordbruket från extensivt till intensivt, och dertill fordras också kapital. Men hvar skall jordbrukaren få dessa

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

kapital, då räntefoten är så hög som för närvarande. En nedsättning i räntan skulle för jordbrukaren vara en god hjälp, men en sådan lär väl icke kunna åstadkommas på lagstiftningsväg. Visst är emellertid, att af jordbrukets undergång komma äfven kapitalister, ränte- och löntagare att hafva kännning. Herr Ekman skulle å sidan 46 i utskottsbetänkandet äfven finna den tanke uttalad, att jordbruket skulle kunna upphjelpas genom en ökad bränvinsbränning. Jag undrar om Herr Ekman, med sina kända åsikter i nykterhetsfrågan, skulle glädjas åt en på sådant sätt åvägabragt förbättring i jordbrukets ställning.

Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid, ehuru mycket kunde vara att tillägga. Den mening jag uttalat är grundad i den fasta öfvertygelsen, att spannmålstullar äro nödvändiga, och jag för min del skall gerna vara med om skyddstullar äfven för industrien, så väl för jernhandteringen som andra näringar. Jag ber således att få, med anhållan om afslag å Utskottets hemställan, yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Carl Ifvarson: Såsom representant icke blott för jordbruket utan äfven för landets öfriga intressen, anser jag mig vid så väl denna frågas bedömande som i andra fall böra betrakta förhållandena så väl från den ena som den andra synpunkten, och framför allt ur synpunkten af allmänt väl. Ur denna synpunkt kan jag alldeles icke förstå, att det under betryckta tider kan vara bättre att pålägga folket nya skatter än att lindra förutvarande, och då Kongl. Maj:t ansett, att en sådan lindring nu kan ega rum, så anser jag det vara ett förslag, som är förtjent af att tagas i öfvervägande och som jag tror vi böra försöka genomföra. Det kan åtminstone verka något till förmån för jordbrukaren, och då jag hör att många äfven i städerna erkänna det berättigade och billiga deri, så hoppas jag att vi skola kunna komma tillrätta med denna sak. Jordbruket är tryckt, och alla andra näringar äro också tryckta; och nu skall man söka afhjelpa detta. Det är svårt att säga huru detta skall tillgå, men allra minst kan jag se att de förslag, som framstälts af reservanterna, skola kunna hjälpa vare sig jordbruket eller någon annan näringsgren. Att inbilla sig att man genom att sätta en tull på spannmålen af 1 krona per tunna skulle kunna hjälpa jordbruket, det finner jag i yttersta grad egendomligt. Under svåra år komme den att höja priset, men under goda år komme den icke att på långt när verka till hela sitt belopp. Den verkar således som mest, då vi behöfva importera spannmål, och då vi icke behöfva det, verkar den nära nog ingenting.

I någon mån har väl denna tull betydelse för herrar pastorer, ty i allmänhet är deras lön beroende af markegångstaxan och sålunda på spannmålsprisen. Det vill också synas, som herrar pastorer icke skulle vara helt och hållet främmande för de agitationer, som bedrifvits till förmån för spannmålstullen, åtminstone synes det vara förhållandet med ett stift, som är välsignadt med de flesta presterna i förhållande till invånareantal och areal, nemligen Visby stift, der det kyrkliga elementet har en stor betydelse. Det må nu vara huru som helst dermed, så är det åtminstone klart, att kyrkoherdarne icke äro i någon syn-

nerligen betryckt ställning utan snarare tvärtom. De, som må hända skulle hafva största nyttan af tullen, äro de stora godsegarne, deribland fideikommissarierna, som fått sina egendomar till skänks; i allmänhet de, som hafva stora jordegendomar i sin ego eller under sin bebrukning. De finge naturligtvis någon liten dusör, men jag föreställer mig att den skulle blifva ganska liten; möjligen kan den räcka till en fin middag med några flaskor vin, men icke kommer den att synnerligen upphjelpa deras affärer såsom jordbrukare.

Hvad i sista hand beträffar staten, så skulle denna få en inkomst; jag medger det, ehuru jag icke tror att denna inkomst kommer att blifva så stor, som man må hända föreställer sig. Då blir frågan: behöfver staten denna ökade inkomst? Det är uppenbart att så icke nu är förhållandet, om man icke ämnar slösa mer än vanligt. Jag hade dock föreställt mig, att man icke borde lägga på nya skatter för att så medelst bereda tillfälle till slöseri. Af erfarenhet vet jag att när statsinkomsterna äro rikliga, påtryckningarne för stora anslag också blifva stora, samt i följd deraf äfven utgifterna.

Man har visserligen sagt, att det vore de mindre jordbrukarne, som skulle hafva nytta af denna tull, men det kan ingen inbilla mig. Ty om ock en del af dem hafva några få tunnor att sälja och således skulle kunna få en eller annan krona i förtjenst till följd af denna tull, så måste denna inkomst i alla fall blifva af ett ringa värde. De, som icke hafva spanmål till afsalu, kunna ju ingenting vinna, och de jordbrukare, som måste köpa spanmål, skulle komma i den ställning, att de i likhet med alla andra medborgare i samhället finge ökade skatter både till staten och spanmålproducenterna.

Om man hade reda på förhållandet jordbrukarne emellan, så må hända finge man se att det är ett större antal svenska jordbrukare, som *köpa* spanmål än som *sälja*, åtminstone känner jag många sådana. I den trakt, jag representerar, finnas der många, som behöfva köpa spanmål, i synnerhet i trakterna närmast intill Småland. Det beror icke alltid på egovidd, ehuru de som bruka allenast fyra tunnland jord väl icke kunna odla spanmål till afsalu, ty till och med egare af hemman på tusen tunnland kunna behöfva köpa sådan, då jorden är mager och der boskapsskötseln är hufvudsak vid jordbruket. Således då man påstått att dessa små jordbrukare skulle vara intresserade för denna spanmålstull samt att de voro i behof af densamma, så låter det kuriöst. Man har sagt de måste sälja spanmål; "de måste åtminstone sälja hafre", sade en talare, ty de måste skaffa sig penningar. Jag frågar, om den kan sälja, som ingenting har. Den ärade talaren, som sade detta och som tillika är reservant emot Utskottets förslag, har dessutom icke ifrågasatt tull på hafre.

Det stora flertalet svenska medborgare, som icke äro jordbrukare, kunna väl icke vinna på affären. Huru jag än ser denna sak, så kan jag icke finna den vara till fördel vare sig för jordbrukarne i allmänhet, såsom sådana, eller för landets öfriga inbyggare. Då nu dertill kommer, att man under nuvarande förhållanden icke heller behöfver någon ny skatteinkomst, så skulle det vara illa gjort, om man nu pålade folket en ytterligare skatt. De större staterna uppsöka visserligen

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

alla möjliga källor för att skaffa inkomster, och därför hafva de äfven belagt spanmål med tull, men detta behof af ökade statsinkomster förefinnes lyckligtvis icke nu hos oss. Vi äro icke såsom de välsignade med stora arméer, och hafva lyckligtvis icke heller haft några krig på senare tiden, såsom de stora utländska makterna haft, och under sådana, i dessa hänseenden för oss gynsamma förhållanden borde man väl icke vänta, att det skulle ifrågasättas att införa spanmålstullar. Hade staten haft behof af ökade inkomster, då hade man naturligtvis fått, såsom i andra länder, tillgripa hvilka lofliga medel som helst. Här har ju icke heller från regeringens sida ifrågasatts någon högre inkomst för staten, utan tvärtom är här föreslagen en skattelindring, och skulle vi då, såsom representanter för det svenska folket, kunna stå till svars för om vi gå till väga såsom reservanterna åsyftat. Tiden är enligt min tanke mycket olämplig för att drifva slika förslag igenom.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herrar *Magnusson, Arnoldson, Björkman, Andersson* i Lysvik, *Aug. Persson, Ol. Persson, Larsson* i Lund och *Trulsson*.

Den vidare öfverläggningen uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom utfärdadt anslag, komme att fortsättas; och åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.